

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S. ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Domácí násilí v ČR a úloha sociálních zařízení při řešení
případů domácího násilí**

Autor práce: Radka Jarolímová
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: Kombinovaná
Vedoucí práce: Mgr. František Šnitr
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2015

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....
Radka Jarolímová

Děkuji svému vedoucímu práce Mgr. Františku Šnitrovi za mnoho rad, informací a připomínek a především za metodické vedení mé bakalářské práce.

ABSTRAKT

JAROLÍMOVÁ, R. *Domácí násilí v ČR a úloha sociálních zařízení při řešení případů domácího násilí* : bakalářská práce. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2015. 75 s. Vedoucí bakalářské práce : Mgr. František Šnitr.

Klíčová slova: domácí násilí, pomoc, osoba ohrožená, sociální zařízení

Bakalářská práce zkoumá domácí násilí jako aktuální problém a negativní jev v lidské společnosti. Definuje a charakterizuje základní pojmy týkající se osoby ohrožené, osoby násilné, cyklu a jednotlivých forem domácího násilí a další pojmy. Práce zkoumá pomoc osobám ohroženým z hlediska sociálních zařízení při řešení případů domácího násilí v oblasti České republiky a tuto pomoc vyhodnocuje. Zjišťuje postoj veřejnosti k této problematice formou dotazníkového šetření. Práce dále analyzuje legislativu související s domácím násilím v České republice a v závěru navrhuje opatření pro efektivnější pomoc osobám ohroženým domácím násilím.

ABSTRACT

JAROLÍMOVÁ, R. : *Domestic Violence in the CR and the Task of Social Institutions in the Solving of the Domestic Violence Cases* : Bachelor thesis The College of European and Regional Studies, 2015. 75 p. Supervisor : Mgr. František Šnitr.

Keywords: domestic violence, help, victim, social institutions

The thesis examines domestic violence as the current problem and a negative phenomenon in human society. Defines and describes basic concepts relating to the victim, aggressor, cycle and different forms of domestic violence, and other concepts. The work explores the assistance to victims in terms of social facilities in dealing with cases of domestic violence in the area of the Czech Republic and evaluates this assistance. Retrieves the position of the public on this issue in the form of a questionnaire survey. Work on analysing the legislation related to domestic violence in the Czech Republic and in conclusion proposes measures for more effective assistance to victims of domestic violence.

OBSAH

ÚVOD	9
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	10
2 POJEM A FORMY DOMÁCÍHO NÁSILÍ	11
2.1 Pojem	11
2.1.1 Osoba ohrožená	13
2.1.2 Osoba násilná	14
2.2 Formy domácího násilí.....	16
2.3 Příčiny domácího násilí.....	18
2.4 Cyklus domácího násilí	19
2.5 Důsledky domácího násilí	20
2.5.1 Vedlejší účinky domácího násilí.....	21
2.5.2 Stalking	21
2.6 Historie domácího násilí v České republice.....	22
2.7 Prevence domácího násilí.....	23
2.8 Mýty a předsudky o domácím násilí	24
2.9 Problematika domácího násilí ve vybraných zemích.....	25
3 PRÁVNÍ NORMY.....	26
3.1 Zákon 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím	26
3.2 Zákon č. 273/2008 Sb., o policii České republiky	27
3.3 Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.....	28
3.3.1 Předběžné řízení ve věci ochrany proti domácímu násilí	28
3.4 Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů	29
3.5 Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.....	30
3.5.1 Týrání osoby žijící ve společném obydlí (§199 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník).....	30
3.5.2 Týrání svěřené osoby (§198 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník).....	31
3.5.3 Trestný čin omezování osobní svobody (§171 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník).....	31
4 STÁTNÍ A NESTÁTNÍ ORGANIZACE POMÁHAJÍCÍ OSOBÁM OHROŽENÝM DOMÁCÍM NÁSILÍM	32
4.1 Státní orgány a organizace	32
4.1.1 Orgány státní správy	32

4.1.2	Intervenční centra.....	33
4.2	Nestátní organizace	34
4.2.1	Azylové domy	34
	ProFem	34
	Acorus	35
	Rosa.....	35
	Bílý kruh bezpečí	35
5	Výzkumné a dotazníkové šetření	37
5.1	Struktura respondentů	37
5.1.1	Věk respondentů.....	38
5.1.2	Pohlaví respondentů	38
5.1.3	Vzdělání respondentů.....	39
5.2	Výsledky dotazníkového šetření	41
5.2.1	Setkali jste se někdy s pojmem domácí násilí?	41
5.2.2	Je podle Vás domácí násilí závažný problém?.....	42
5.2.3	Setkali jste se někdy s osobou ohroženou domácím násilím?.....	44
5.2.4	Byli jste někdy sami osobou ohroženou domácím násilím?	45
5.2.5	Věděli byste, kam se obrátit v případě, že byste se stali osobou ohroženou domácím násilím?	47
5.2.6	Myslíte si, že řešení konfliktů násilím je správný způsob řešení konfliktů? ..	48
5.2.7	Kdo je podle Vás nejvíce ohrožen domácím násilím?	50
5.2.8	Je podle Vás pomoc osobám ohroženým domácím násilím v České republice dostatečná?	51
5.2.9	Jakou formu domácího násilí považujete za nejzávažnější?	53
5.2.10	Je podle Vás důležité zachování partnerského vztahu kvůli dětem, i když se v tomto vztahu vyskytuje domácí násilí?	55
5.2.11	Myslíte si, že problému domácího násilí je v České republice věnována dostatečná pozornost?	56
5.3	Vyhodnocení dotazníkového šetření	59
	ZÁVĚR.....	60
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	63
	SEZNAM PŘÍLOH.....	66
	SEZNAM TABULEK	67
	SEZNAM GRAFŮ	69

PŘÍLOHY70

ÚVOD

Domácí násilí není novým problémem společnosti ani problémem minulosti. Po mnoho let bylo však přehlíženo. Dnes je již možné osobám ohroženým domácím násilím pomoci. Mají naději, místa, kam utéct, jsou vyslechnuti a mohou cítit podporu a existují zákony, které je ochrání. Na konci minulého tisíciletí jako by v České republice domácí násilí neexistovalo. Postupně se o něm však začalo více a více hovořit a tento problém se dostal do povědomí občanů. Mimo zřízení mnoha intervenčních center na pomoc osobám ohroženým došlo k ještě významnější události. V roce 2007 byl uskutečněn zatím nejdůležitější krok na pomoc osobám ohroženým domácím násilím – nabytí účinnosti zákon č. 135/2006 Sb., na ochranu před domácím násilím, kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím. Největší část osob ohrožených domácím násilím tvoří ženy, avšak v mnohých případech jsou osobami ohroženými i muži. V poslední době také vniká specifická skupina osob ohrožených, kterou jsou stárnoucí členové rodin. Pro domácí násilí neexistují přesné definice, svůj přívlastek má proto, že označuje násilí mezi blízkými osobami v osobním vztahu.

Názory lidí na to, co ještě není, nebo už je domácím násilím, se liší. Nejčastější formou fyzického násilí mezi blízkými je fackování, bití, kousání, kopání, třesení, shazování ze schodů nebo bodání. Druhou a méně viditelnou formou je násilí psychologické. Ani to však nelze podceňovat. Podepisuje se totiž na psychice osoby ohrožené a může změnit její osobnost.

Vztahy mezi námi a našimi blízkými jsou základem našich životů a měly by tvořit naše zázemí. Mohou se však stát i opakem, paradoxně to totiž může být místo nejbezpečnější i nejnebezpečnější. Cílem společnosti již není jen na násilí upozornit, ale především pomoci osobám ohroženým prostřednictvím veřejných prostředků.

Svět by byl o poznání lepším, kdyby v něm jeden člověk byl pro druhého, bez násilí, ponižování, zloby a nenávisti. A pokud toto je nedosažitelný ideál, mělo by to takto fungovat alespoň v rodině. Protože kdo jiný by vám měl dát pocit jistoty a harmonie? Rodina by měla držet při sobě, pomáhat si a nezakládat vztahy na násilí za zavřenými dveřmi. Násilí má neblahé účinky na tělesnou i psychickou podstatu týrané osoby, zvláště pak to, které páchají osoby, které jsme měli nebo máme rádi. Cesta ze začarovaného kruhu domácího násilí je totiž nelehká a život už nikdy nebude jako dřív. Ale musíme mít naději, že ten jiný život bude lepší, protože žijeme jen jednou.

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Hlavním cílem bakalářské práce je vyhodnotit domácí násilí z hlediska jeho hlavních aktérů osoby ohrožené, osoby násilné. Práce objasní jejich charakteristiku, typické znaky a postavení v procesu domácího násilí. Dále analyzuje legislativní úpravu, která je důležitá pro pomoc osobám ohroženým domácím násilím a potrestání, nebo alespoň omezení osob násilných. Práce objasní také pomoc osobám ohroženým domácím násilím v oblasti České republiky z oblasti sociálních zařízení, jak je možné jich využít, kde je najít a na koho se obrátit. Vedlejším cílem je pak zjištění a vyhodnocení názoru a postoje veřejnosti k této problematice za pomoci dotazníků v praktické části této bakalářské práce.

Dotazník je zaměřen na to, zda se dotazované osoby s domácím násilím setkaly, jak ho vnímají, jak jestli by dokázali pomoci osobě blízké, kdyby se do této situace dostlala, zda si myslí, že je domácí násilí závažný problém, jak hodnotí situaci domácího násilí v České republice a další. Práce se zabývá tímto problémem jako velice aktuálním, a čím dále častěji diskutovaným. Pomoc se v posledních letech zaměřuje již nejen na osoby ohrožené domácím násilím, ale i na osoby násilné, kteří se rozhodnou své nežádoucí chování změnit. Latentnost tohoto trestného činu je stále vyšší, než počet nahlášených případů domácího násilí. Osoby ohrožené se totiž často bojí vyhledat pomoc, nejsou o dostupné pomoci dostatečně informované nebo se prostě bojí změny, kterou by jejich počínání přineslo. U domácího násilí nezáleží, zda jde o lidi vzdělané, nevzdělané, bohaté, chudé. Projeví se kdykoliv, kdekoliv, možná u lidí, u kterých bychom to nečekali.

Bakalářská práce bude zaměřena na domácí násilí v oblasti České republiky, kde se donedávna o domácím násilí příliš nehovořilo a toto téma bylo považováno za tabu. Jak se však doba mění, mění se i otevřenost společnosti a roste její informovanost a díky tomu je možné včas domácí násilí rozpoznat a vyřešit.

2 POJEM A FORMY DOMÁCÍHO NÁSILÍ

2.1 Pojem

Pro domácí násilí neexistuje přesná definice. Svůj přívlastek má proto, že označuje násilí mezi blízkými osobami v osobním vztahu. Termín násilí Helen L. Conwayová označuje jako „*celou škálu fyzického jednání, které se považuje za násilí: fackování, rány pěstí, bití, pálení, kousání, kopání, pokusy o škrcení, třesení nebo zmítání, strkání ze schodů, bodání.*“.¹

Podle důvodové zprávy k zákonu č. 135/2006 Sb., zákon na ochranu před domácím násilím, kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, je domácí násilí „*opakované násilné jednání nebo opakované vyhrožování násilným jednáním, v důsledku kterého dochází, nebo hrozí, že dojde k nebezpečnému útoku proti životu, zdraví, svobodě nebo lidské důstojnosti mezi osobami, které jsou či byly spolu v intimním, rodinném či jiném obdobném vztahu a žijí ve společně obývaném bytě nebo domě. V rámci domácího násilí lze jednoznačně identifikovat osobu násilnou i osobu ohroženou, proti níž takové útoky nebo výhrůžky útokem směřují.*“²

Domácí násilí je specifikováno pomocí 4 znaků. Pro domácí násilí je typické, že se opakuje a je dlouhodobé, stupňuje se, role násilníka a osoby ohrožené je zde naprosto jasná a vše se odehrává mimo veřejnost. Tyto znaky vymezila Aliance proti domácímu násilí. Pokud některý z nich chybí, nejde o domácí násilí. Avšak existuje pravděpodobnost, že dříve nebo později se tento znak v konfliktech objeví.³

Z kriminologického hlediska se domácí násilí řadí mezi tzv. násilnou kriminalitu, která patří k nejvážnějším typům kriminality, protože ohrožuje lidský život a zdraví. Společnost jí přisuzuje velkou váhu. Obecně se vyznačuje velkou objasněností.⁴ Tak tomu však není v případě, že jde o domácí násilí, u kterého se vyskytuje velká míra latence.⁵

Na základě výpovědí osob ohrožených byly stanoveny 4 vzorce domácího násilí. **Rychlý odchod, odloučení** má rychlý průběh přichází náhle, může mít i spojitost se závislostmi osoby násilné. Vztah končí v období vykázaní, osoba ohrožená nevěří falešným slibům a jde si za svou představou o partnerském vztahu. Zpravidla tento

¹ CONWAY, Helen L. *Domácí násilí*, Praha 2007, s. 13-14

² KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka et al. *Právo proti domácímu násilí*, Praha, 2011, s. 5

³ ŠEVČÍK, Drahomír a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*, Praha, 2011, s. 38

⁴ SVATOŠ, Roman. *Kriminologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, s. 113

⁵ SVATOŠ, Roman. *Kriminologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, s. 133

vzorec domácího násilí převažuje u vztahů s krátkým trváním a s dětmi nebo bez dětí. Vzorec zvaný **nová šance** je charakteristický pro dlouhodobé vztahy, osoba ohrožená vztah ukončovat nechce a pomoc vyhledá až případě velkého ohrožení. Bývá finančně závislá na partnerovi a přeje si pouze návrat k normálnímu vztahu s jejím partnerem. **Pokročilé stadium procesu odloučení** označuje dlouhodobě trvající násilí, kdy osoba ohrožená dochází ke zjištění, že náprava vztahu je nemožná, uvažuje o jeho ukončení. Tomu mohly předcházet pokusy o řešení, které však selhaly. **Ambivalentní vazba** se vyznačuje nezkušeností osoby ohrožené s jiným vztahem, často je o její první vážný vztah. Proto jí chybí porovnání toho, co je ve vztahu normální a co ne. Násilí v tomto vztahu nezpůsobí jeho rozpad, ale naopak. V souvislosti s tím se následně objevuje naučená bezmoc a další problémy vyplývající z domácího násilí. Pokud se v tomto vztahu začne násilí vůbec řešit, uplynou do té doby mnohdy desítky let.⁶

Domácí násilí nepředstavuje pouze jediný incident, i když má třeba vážné důsledky, ale může být tím, který cyklus domácího násilí započne.⁷

Domácí násilí eskaluje, má tendenci se stupňovat, v intenzitě a četnosti násilí. Osoba násilná nejdříve útočí na psychiku osoby ohrožené, na její důstojnost. Později útočí na zdraví a v nejhorších případech i na život. Útoky na důstojnost si osoba ohrožená může mylně vyložit jako projevy lásky, osoba násilná se jimi snaží snížit její sebevědomí a sociálně ji izolovat. Osoba násilná své požadavky formuluje nejprve slušně, mile, postupně přechází k formě rozkazů, rozhoduje, názory osoby ohrožené ho nezajímají, vyhrožuje, nepřiměřeně žárlí, často požívá alkohol, který útok urychlí. Jestliže se rozvíjející domácí násilí včas nepozná a neřeší, osoba násilná dospěje i k fyzickému násilí, kterým ohrožuje zdraví a život osoby ohrožené. V domácím násilí jsou nezaměnitelné role aktérů, na straně jedné osoba násilná, na straně druhé osoba ohrožená. Nikdy se tyto role nemění, nestřídají, násilí se nedopouštějí oba, ale pouze jeden, který je neměnný. K domácímu násilí nepatří spory, hádky nebo rvačky.⁸

Místem konání domácího násilí je domov, chata, vozidlo, hotel, místa, kde se vše může odehrát v soukromí, bez důkazů nebo svědků.⁹

⁶ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*, Praha, 2008, s. 15-16

⁷ ČÍRTKOVÁ, Ludmila a kol. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*, Praha, 2007, s. 108

⁸ ČÍRTKOVÁ, Ludmila a kol. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*, Praha, 2007, s. 109

⁹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila a kol. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*, Praha, 2007, s. 109

Mnozí si mohou říci, že násilí, jehož jsou svědky, se jich netýká, že je to záležitost osoby ohrožené a osoby násilné, nebo mají prostý strach se do záležitosti vložit. Je však nutné zmínit, že nikdo neví, kde a u koho se násilí objeví příště.¹⁰ Pro lepší představu situace osoby ohrožené je v přílohách této bakalářské práce uveden příběh osoby ohrožené (příloha II).

2.1.1 Osoba ohrožená

Do vztahu se lidé nepouštějí proto, že by chtěli být týráni nebo chtěli žít v neustálém napětí a násilí. Na začátku vztahu si nikdo nepřipouští, že právě jeho partner může být osobou násilnou, protože je pozorný, milý a člověk má pocit, že je smyslem jeho života. Skrze zamilovanost nevidí varovné signály, kterými může být přehnaná žárlivost nebo pokusy o izolaci od společnosti. První násilný útok je pak pro osobu ohroženou šokem. Toho násilná osoba využije k omlouvání a přísahám, že se to už nebude opakovat. Jenže násilí se opakuje a cyklus domácího násilí začíná.¹¹

Ženy jsou nejvíce ohroženy násilím, pokud byly týrány v dětství, pokud se brzo vdaly, otěhotněly před sňatkem nebo vyrůstaly v rozvrácené rodině. Vysoká pravděpodobnost je také u žen užívajících drogy, trpících depresemi, úzkostí, pasivní agresí a sebevražednými sklony. Ženy jsou nejčastějšími osobami ohroženými domácím násilím.¹²

Muži jako osoby ohrožené jsou muži invalidní a senioři, trpící depresemi, submisivní a extrémně pasivní.¹³

Děti jsou nejčastěji ohroženy domácím násilím, pokud je jejich matka také týrána. Dále jde o děti zdravotně, mentálně postižené nebo sociálně nezralé či vývojově opožděné. Rizikem může být například i život s nevlastním rodičem.¹⁴

Častým zlomem v životě, kdy partner začne páchat násilí, je těhotenství, společné bydlení, nebo teprve narození dítěte. Což znamená, že děti rodičů, kteří se potýkají s domácím násilím, se již do násilného vztahu narodí. Násilí se může vyskytnout i později a tedy může dítě zasáhnout v různém vývojovém období. Obecně se však vychází z toho, že čím je dítě menší, tím větší na něj má domácí násilí dopad, ale poznatky o vlivu domácího násilí na dítě v různém věku nejsou známé. Pokud se dítě rozhodne do násilného incidentu zasáhnout, ve většině případů stojí na straně osoby

¹⁰ PONĚŠICKÝ, Jan, *Agrese, násilí a psychologie moci*, Praha 2004 s. 89

¹¹ ŠEVČÍK, Drahomír a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*, Praha, 2011, s. 81-83

¹² ŠEVČÍK, Drahomír a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*, Praha, 2011, s. 22

¹³ ŠEVČÍK, Drahomír a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*, Praha, 2011, s. 22

¹⁴ ŠEVČÍK, Drahomír a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*, Praha, 2011, s. 22

ohrožené. O něco menší procento dětí je osobou násilnou také napadeno nebo se staví na stranu osoby násilné.¹⁵

Senioři jsou ohroženi především ti, kteří se o sebe plně nejsou schopni již postarat, jsou pasivně závislí, nebo nejsou schopni dostatečně dát najevo své potřeby.¹⁶

Oficiálně senioři nepatří mezi osoby nejvíce ohrožované, přispívá k tomu i skutečnost, že se za násilí, které je na nich pácháno, stydí, a proto jej neohlašují nebo nemají již schopnost násilí vůbec rozpoznat. Také pochybují, že by jejich výpověď o násilí nebyla brána vážně nebo by si způsobili ostudu, že špatně vychovali své děti, které jim teď ubližují. Děti a vnoučata jsou skupinou, která nejčastěji násilí na seniorech páchá.¹⁷

Zdravotně postižené osoby jsou primárně ohroženy ty, jež potřebují trvalou péči rodiny, nezvládají ani běžné každodenní činnosti. Členové rodiny to mohou vnímat jako velkou zátěž, zdroj frustrace a vyčerpání a to je může vést k násilnému chování vůči postiženému.¹⁸

Osoby ohrožené domácím násilím se snaží přijít na to, proč právě ony se nachází v násilném vztahu nebo hledají příčinu násilí. Některé žijí v přesvědčení, že si násilí zaslouží, nebo si za něj mohou samy. Takové je potřeba přesvědčit, že nikdo nemá právo je tímto způsobem za nic trestat, ať už fyzicky nebo psychicky. Na vině je tedy osoba, která násilí páchá.¹⁹

2.1.2 Osoba násilná

Vztahy osoby násilné a osoby ohrožené bývají často nepochopitelné. Na jednu stranu bez sebe žít nemohou, ale cítí, že jejich vztah ohrožuje něco nezdravého nebo nenávistného. Velký vliv na osobnost páchající násilí má i prostředí, kde vyrůstal. Pokud v něm bylo násilí považováno za normální, s velkou pravděpodobností ho přijme za své i v dospělosti. Násilné chování jedince mívá příčiny i zdravotního původu, např. mozková dysfunkce, neurologické poruchy. Dalším vlivem je psychika jedince. Ten může trpět dezorientací, ztrácet kontrolu nad svým chováním nebo jednat impulzivně. S tím souvisí i poruchy osobnosti – sklony k agresivitě, které jedinec považuje za oprávněné a umí je zdůvodnit.²⁰

¹⁵ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*, Praha, 2008, s. 43

¹⁶ ŠEVČÍK, Drahomír a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*, Praha, 2011, s. 22

¹⁷ ŠEVČÍK, Drahomír a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*, Praha, 2011, s. 126

¹⁸ ŠEVČÍK, Drahomír a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*, Praha, 2011, s. 23

¹⁹ CONWAY, Helen L. *Domácí násilí*, Praha 2007, s. 46-48

²⁰ ŠEVČÍK, Drahomír a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*, Praha, 2011, s. 63-64

R. Montau rozeznává 5 motivací pro vznik agrese s následným násilím: 1. napětí, jež je vyvoláno frustrací, nezvladatelným stresem, 2. násilí jako výraz protestu či nevole, 3. prostředek k získání hrdosti, sebeúcty, pro osvědčení se, projev odvahy, 4. motiv sociálního zařazení, získání psychické převahy, 5. Jako prostředek k dosažení vlastních cílů, předsvědčení o vlivu a účinku svého chování.²¹

Psychologické výzkumy osob násilných zatím nepřinesly jednoznačně stanovenou typologii těchto osob. Jedna z variant klasifikace osob násilných pocházející z diskuzí expertů zahrnuje následující: osoba dvojí tváře bez výrazných příznaků psychopatologie, obecně násilná osoba, násilník, u kterého dominují problémy závislosti, násilní s psychickou zátěží.²²

Pokud se zaměříme na ženy jako na osoby ohrožené a muže jako osoby násilné, pak existují znaky, které by měly ženy varovat před tzv. rizikovým partnerem, jehož chování naznačující budoucí násilí v počátcích vztahu a ve stavu zamilovanosti nevidí. K těmto znakům patří:

- nadměrná naléhavost – partner naléhá, aby s ním žena měla brzy děti, vzala si ho, aby se zasnoubili, chodili spolu. Žena nejprve odmítá, po čase však pravděpodobně podlehne.

- velká dominace ve vztahu – partner sám určuje, kam a kdy spolu půjdu, s kým se žena smí vídat, jak se oblékat. Všechny rozhodnutí činí pod záminkou, že to s ženou myslí dobře.

- vnímání žen jako méněcenných – mluví o ženách hanlivě, jejich názory nebere vážně, pohrdá jimi.

- narcistické zaměření osobnosti – považuje se za jedinečného a výjimečného, ostatní se mu nemohou rovnat. Jeho problém je, že se nedokáže do ostatních vcítit.

- vztah k vlastní matce – buď svou matku naprosto miluje, nebo ji naprosto neuznává a je pro něj méněcenná jako ostatní ženy.

- nadměrná kontrola – chce znát ženinu minulost, myšlenky, provádí telefonické kontroly, sleduje každý její krok.

- snaha o pozvolnou izolaci od sociálních kontaktů – partnerovi se nelíbí, ženiny kontakty s vlastní rodinou, přáteli a nelíbí se mu ani její zájmy, které nemají oba společné.

²¹ PONĚŠICKÝ, Jan, *Agrese, násilí a psychologie moci*, Praha 2004, s. 91

²² ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*, Praha, 2008, s 39-40

K uvedenému lze ještě připojit nadměrné užívání alkoholu, drogy, špatná pověst partnera, jeho rizikové chování, obdiv k síle a moci, chování vymykající se normě, manipulativní chování.²³

Nejen muži, ale i ženy umí být násilní, i když většinu osob násilných tvoří muž. Ženy nejčastěji používají násilí k seniorům či handicapovaným, o něž pečují a dopouštějí se i násilí na partnerech. Násilí páchané ženami není tolik prozkoumáno, přispívá k tomu i fakt, že k této skutečnosti se muži neradi přiznávají. Statistiky hovoří o tom, že ženy tvoří 3-5 % osob násilných. Obvykle se násilné ženy rozdělují do 2 skupin – ženy útočící v sebeobraně a ženy, které násilnou osobu (nejčastěji násilného partnera) zabijí.²⁴

Než se společnost dopracovala ke zjištění, že domácí násilí není jen soukromá záležitost a že je potřeba pomáhat osobám ohroženým, nějakou dobu to trvalo. Než společnost dospěla k názoru, že je potřeba zaměřit pozornost i na osoby násilné, trvalo to ještě déle. Do té doby osoby ohrožené od partnera utíkaly a opakovaně se vracely v naději, že se něco změní. Avšak to se nedělo. A proto došlo k poznání, že je potřeba řešit i samotné jádro problému – osobu násilnou. K tomu řada institucí, jež pomáhaly osobám ohroženým, začala pomáhat i druhé straně. Tento počín vzbudil znepokojení, že osoby násilné se tímto zbaví své primární odpovědnosti nebo že pracovníci těchto institucí budou sympatizovat s jednou nebo druhou stranou. A tak vznikla potřeba, aby pomoc osobám násilným poskytovaly jiné instituce.²⁵

V České republice stále ještě převládá jistá skepse vůči psychologům a psychiatrům, zvláště se to projevuje u mužů. Pomoc násilné osoby tedy naleznou v SOS centru Diakonie ČCE v Praze, Centru sociálních služeb Praha v rámci Informačního a poradenského centra Viola a dalších. Ženy často své partnery přivedou i do poraden pro rodinu, protože i přes své negativní zkušenosti s partnerem chtějí zachovat rodinu.²⁶

2.2 Formy domácího násilí

1) **Sociální izolace** – osoba násilná se snaží osobu ohroženou izolovat od rodiny a přátel, zakazuje vycházky, telefonování, rozhoduje o jejím stylu života, zájmech.²⁷

²³ BEDNÁŘOVÁ, Zdena et al. *Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*, Praha, 2009, s. 22-23

²⁴ ŠEVČÍK, Drahomír a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*, Praha, 2011, s. 65

²⁵ ŠEVČÍK, Drahomír a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*, Praha, 2011, s. 76

²⁶ ŠEVČÍK, Drahomír a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*, Praha, 2011, s. 78-79

²⁷ VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha, 2008, s. 23-24

Sociální násilí zahrnuje způsoby izolace osoby ohrožené. Může se jednat o izolaci od okolního světa – přátel, rodiny. Nebo se osoba násilná snaží využívat děti a dalších osob jako nátlak na osobu ohroženou. Snaží se ji skrze děti přimět, aby s ním zůstala, nebo pokud je už pryč, aby se k němu vrátila. Může i vyhrožovat, že dětem ublíží, pokud nebude jednat podle představ osoby násilné.²⁸

Osoba násilná zakazuje osobě ohrožené jakoukoliv komunikaci, dělá odposlechy, čte si její poštu, nedovolí jí samotné kamkoliv chodit. Izolaci si zajišťuje, že mu nebude nevěrná, nenechá se od přátel zviklat o odchodu od něj a její pozornost bude soustředěna jen na jeho osobu a na domácnost. Přesně hlídá čas, kdy je osoba ohrožená venku, kdy se vrátí a stačí, aby se jen o chvíličku zpozdila, a bude viněna například z nevěry.

Další stránkou sociálního násilí je že pokud se osoba ohrožená skutečně rozhodne násilný vztah opustit, nemá kam jít, protože vazby s přáteli a rodinou jsou přetrhány. Jedinou její nadějí jsou organizace na pomoc osobám ohroženým, o nichž však často ale ani neví, protože žije v izolaci od světa.²⁹

2) **Zastrašování** – osoba násilná vyhrožuje sebevraždou, vraždou, křičí, snaží se všelijak vyvolávat strach a používá výhrůžky, může i týrat zvířata, nebo ničit majetek.

3) **Vyčerpávání** – osoba násilná znemožňuje osobě ohrožené spánek, zamezuje příjem potravy, tekutin, místo toho ji nutí do práce, často i nesmyslně.

4) **Citové týrání** – osoba násilná neustále nadává, kritizuje, vyvolává v osobě ohrožené pocity viny, záměrně jí nevěnuje pozornost nebo předstírá vztah s jinou osobou.³⁰

5) **Psychické násilí** - znamená, že cílem je způsobit osobě ohrožené psychický stav úzkosti, utrpení. Na první pohled nejsou viditelné stopy a těžko se dokazuje. Může se vyskytovat v neverbální podobě, kdy například ničí osobě ohrožené oblíbené předměty. Další podobou je verbální, kdy osobu ohroženou bezdůvodně podezírá, uráží, vyhrožuje jí, ponižuje, nebo jí vydírá a něco jí zakazuje.³¹

6) **Ekonomické týrání** – osoba násilná přiděluje peníze, zakazuje pracovat, kontroluje nákupy, rozprodává vybavení domácnosti, neplatí náklady na bydlení, rodina může trpět zimou, hladem, nedostatkem hygieny.³²

²⁸ ŠEVČÍK, Drahomír a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*, Praha, 2011, s. 50

²⁹ CONWAY, Helen L. *Domácí násilí*, Praha 2007, s. 19-20

³⁰ VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha, 2008, s. 23-24

³¹ ŠEVČÍK, Drahomír a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*, Praha, 2011, s. 49

³² VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha, 2008, s. 23-24

Ekonomické násilí spočívá v odepírání přístupu k finančním prostředkům a tím se osoba ohrožená stává na osobě násilné finančně závislá. Patří k němu i zabavování nebo neoprávněné používání věcí osoby ohrožené.³³

Často nesmí ani pracovat. Ekonomické násilí znamená oslabení osoby ohrožené v tom, že nemůže snadno najít pomoc nebo odejít či utéct, aby mohla začít jinde a znovu.³⁴

7) **Vydírání** – proti osobě ohrožení navádí děti, nebo vyhrožuje, že jestli odejde, tak už je nikdy neuvidí.

8) **Zneužívání práv muže** – o všem rozhoduje, žena je podřazená a na rozhodování nemá právo³⁵

9) **Fyzické násilí** - je nejviditelnější. Osoba násilná využívá své fyzické síly k nadvládě nad osobou ohroženou³⁶

10) **Sexuální násilí** - je praktikováno mezi partnery a spočívá v nedobrovolném sexuálním kontaktu. V tomto ohledu se nejedná o tzv. uspokojení sexuální potřeby, ale prostředku ponižování a dokazování své síly a moci.³⁷

2.3 Příčiny domácího násilí

Dříve byly teorie o příčinách domácího násilí jedno faktorové. Biologicko – genetické teorie neopomíjejí násilí, komplexně řeší pouze předpoklady k násilnému jednání, nezohledňují však specifické situace.³⁸

Psychologické teorie vysvětlují příčiny domácího násilí např. jako poruchy osobnosti, deprese, důsledky požívání alkoholu. Jsou založeny na zvláštностech povah osob násilných.³⁹

Sociologické teorie jsou založeny na tom, že domácí násilí je mužským prostředkem k dokazování moci a kontroly. Příčiny domácího násilí spatřují i v odlišnostech jednotlivých členů rodiny, věk, zájmy, konfliktní aktivity a sociální role.⁴⁰

Feministické přístupy se zakládají na tom, že muži mají nad ženami nadvládu, což je ženami vnímáno jako sociální a biologické dědictví, takže jejich chování se tomu

³³ ŠEVČÍK, Drahomír a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*, Praha, 2011, s. 50

³⁴ CONWAY, Helen L. *Domácí násilí*, Praha 2007, s. 17-18

³⁵ VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha, 2008, s. 23-24

³⁶ ŠEVČÍK, Drahomír a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*, Praha, 2011, s. 47

³⁷ ŠEVČÍK, Drahomír a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*, Praha, 2011, s. 51

³⁸ ŠEVČÍK, Drahomír a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*, Praha, 2011, s. 33

³⁹ ŠEVČÍK, Drahomír a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*, Praha, 2011, s. 33

⁴⁰ ŠEVČÍK, Drahomír a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*, Praha, 2011, s. 34

mužskému přizpůsobuje a tím násilí ze strany mužů přetrvává. Existují názory, že žena má být tolerantní a poslušná a vzdát se vlastních ambicí a podle toho s ní muž také zachází, což reprezentují patriarchální společnost. Naopak matriarchální společnost ženu vnímá jako tu, která má nadvládu, zachovává normy a hodnoty. To vede muže k násilnému jednání se ženami, protože ženy svým chováním brání jejich přirozené nadvládě.⁴¹

Později došlo k přehodnocení a zjištění, že důvodem domácího násilí není pouze jeden faktor. Jedním z faktorů je kulturní úroveň. Pokud je společnost silně založená na tom, že muž je ten, který má nad ženou moc, vytváří se tím vhodné podmínky pro rozvoj domácího násilí. Druhým faktorem je komunitní úroveň. Ta určuje chování jedince a zahrnuje jeho bezprostřední okolí. Třetím faktorem je rodinná úroveň. Zahrnuje pouze rodinu, která ovlivňuje jedince svými pravidly chování, rozdělením rolí. Čtvrtý faktor je individuální úroveň, která zkoumá psychologickou stránku jedince. Zároveň zkoumá i individuální znaky a charakteristiky jedince.⁴²

2.4 Cyklus domácího násilí

I když se na první pohled může zdát těžko předvídatelné, existuje pravidelný cyklus, ve kterém se opakuje. Jsou známé čtyři fáze, které se vyznačují různou délkou a časovým intervalem. Při opakování celého cyklu se však zkracuje doba mezi jednotlivými útoky.⁴³

Fáze napětí – v osobě násilné se hromadí negativní pocity, cítí napětí, nespokojenost a vše kritizuje. Osoba ohrožená se naopak snaží ho uklidnit, předejít násilí a ve všem mu vyhovět. Vzniku násilí se již však zabránit nepodaří a proto je na řadě další fáze.⁴⁴

Fáze násilí – osoba násilná se projevuje některým z druhů násilí, dává osobě ohrožené najevo, kdo je pánem situace. Může k tomu využít mnohahodinové tyranizování, incident může zajít tak daleko, že je přivolání i policie nebo se osoba ohrožená ocitne v nemocnici.⁴⁵

Fáze usmíření – osoba násilná si uvědomí, že osoba ohrožená by ho po incidentu mohla chtít opustit a tak se začne omlouvat, přísahat, že se změní, slibovat a zahrnovat ji dárky. Ta se obvykle nechá k setrvání přesvědčit a uvěří, že se vše změní

⁴¹ ŠEVČÍK, Drahomír a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*, Praha, 2011, s. 35

⁴² ŠEVČÍK, Drahomír a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*, Praha, 2011, s. 36-37

⁴³ ŠEVČÍK, Drahomír a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*, Praha, 2011, s. 52-53

⁴⁴ ŠEVČÍK, Drahomír a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*, Praha, 2011, s. 54

⁴⁵ ŠEVČÍK, Drahomír a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*, Praha, 2011, s. 54

k lepšímu. Pokud však trvá na odchodu, může osoba násilná vyhrožovat, že jestli odejde, spáchá sebevraždu nebo si ublíží. Často také svalí odpovědnost za incident na ni. Pokud se ale usmíření podaří, nastupuje další fáze.⁴⁶

Fáze klidu – osoba ohrožená stále doufá, že se osoba násilná polepší, ten může splnit své sliby, ale obvykle tato fáze opět přeroste ve fázi napětí a cyklus se opakuje. Opakuje se do té doby, dokud není něčím přerušeno. A to může trvat i desítky let.⁴⁷

Cyklus opakujícího se násilí může být pomalý, ale může se opakovat i několikrát denně. Osoba násilná po útoku lituje, prosí, slibuje, snaží se přesvědčit, že se změní a žádá odpuštění. Po této fázi nastává období usmírování, všechno se zdá být na dobré cestě. Po čase napětí opět začíná narůstat, až dojde k dalšímu útoku a celý cyklus se znovu opakuje. Nejlepší dobou, kdy osobu násilnou opustit, je ihned po incidentu, dokud je vše čerstvé. Když osoba násilná přejde do fáze slibování, osoba ohrožená mu snadno uvěří a zůstane a bude věřit, že se vše v dobré obrátí. Jenže cyklus se opakuje zpravidla znovu a znovu.⁴⁸

2.5 Důsledky domácího násilí

Psychika osob ohrožených domácím násilím může být silně narušena. Mohou se objevit poruchy jako je například posttraumatická stresová porucha, která je pro osobu ohroženou velice zatěžující problém.⁴⁹

Posttraumatická stresová porucha je reakce na stres nebo traumatickou událost, která nastane zpožděně nebo se projevuje dlouhodobě. Hrozí těm, kteří byli vystaveni událostem, ve kterých figurovala smrt, zranění nebo ohrožení a ublížení na zdraví. Mezi tyto události lze zařadit katastrofy mající původ v přírodě, lidském faktoru nebo násilí, mimo jiné i to domácí. Projevuje se přetrvávajícími představami, vzpomínkami, sny, znovuprožíváním události, jak psychickými, tak fyzickými intenzivními reakcemi na symboly připomínající danou událost. Tyto poruchy musí trvat déle než 1 měsíc, abychom mohli hovořit o posttraumatické stresové poruše. Pokud se poruchy objeví déle než po 6 měsících, jedná se o posttraumatickou stresovou poruchu s odloženým začátkem.⁵⁰

⁴⁶ ŠEVČÍK, Drahomír a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*, Praha, 2011, s. 54

⁴⁷ ŠEVČÍK, Drahomír a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*, Praha, 2011, s. 55

⁴⁸ CONWAY, Helen L. *Domácí násilí*, Praha 2007, s. 61

⁴⁹ BEDNÁŘOVÁ, Zdena et al. *Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*, Praha, 2009, s. 16

⁵⁰ BEDNÁŘOVÁ, Zdena et al. *Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*, Praha, 2009, s. 49-50

Další psychickou poruchou, kterou osoba ohrožená může prožívat, je **naučená bezmocnost**. Znamená to, že osoba ohrožená není schopná ovládat svůj život, rozhodovat, nést odpovědnost. Jak oběť postupně zjišťuje, že domácí násilí se děje bez příčiny a že nemůže toto násilí zastavit, rezignuje, stává se pasivní, nevěří, že existuje východisko z této situace. Pro oběť se stává domácí násilí normální, žije v přesvědčení, že je zasloužené a k tomu přispívá hlavně fakt, že oběť je izolovaná od okolního světa.⁵¹

Třetím psychickým problémem může být tzv. **stockholmský syndrom**, který patří mezi sebedestruktivní reakce. Objevuje se všeobecně u obětí týrání, nejen u osob ohrožených domácím násilím. Osoba ohrožená v izolaci od okolí se cítí ve velkém ohrožení, rezignovala na možnost úniku, ale zároveň se k ní osoba násilná alespoň občas chová mile, čímž osoba ohrožená nabývá pocitu, že není až tak zlý a dává mu stále nové šance. Zároveň osobu násilnou chápe, popírá jeho vinu a svá zranění, omlouvá jeho chování.⁵²

2.5.1 Vedlejší účinky domácího násilí

Pro osoby ohrožené domácím násilím není lehké osobu násilnou opustit. Lidé, kteří toho o domácím násilí mnoho neví, se ptají, proč se prostě nesebere a neodejde. Osobě ohrožené však chybí důvěra v sebe samou, je neustále pod nátlakem a je jí předhazováno, že je hloupá, neschopná a k ničemu. S ohledem na tuto skutečnost pak nevěří, že kdyby se rozhodla odejít, že by se o sebe dokázala postarat. Mnoho osob ohrožených cítí i strach z pomsty osoby násilné, která jí může vyhrožovat dalším násilím.⁵³

2.5.2 Stalking

Stalking často koresponduje s domácím násilím. Spočívá v tom, že stalker pronásleduje svou oběť telefonáty, SMS, dopisy nebo ji osobně sleduje. Důvodem pro takové jednání může být láska nebo nenávisť. Existují případy, kdy se bývalý přítel/přítelkyně nemůže smířit s rozchodem a tak se uchyluje k pronásledování, výhrůžkám či fyzickému napadání.⁵⁴

⁵¹ BEDNÁŘOVÁ, Zdena et al. *Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*, Praha, 2009, s. 16

⁵² BEDNÁŘOVÁ, Zdena et al. *Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*, Praha, 2009, s. 17

⁵³ CONWAY, Helen L. *Domácí násilí*, Praha 2007, s. 62

⁵⁴ BUSKOTTE, Andrea a VANÍČKOVÁ HORNÍKOVÁ, Lucie, ed. *Z pekla ven: žena v domácím násilí*. Brno, 2008 s. 46-47

Toto chování je pro oběť stalkera nepříjemné, ovlivňuje její psychiku a může ohrožovat i její život. Stalking se může projevovat nejen výše uvedeným, ale i například monitorováním bytu oběti, sledováním zblízka na každém kroku, zanecháváním lístečků se vzkazy, objevování se na pracovišti oběti, ničením jejího majetku, vniknutím do jejího obydlí, obtěžováním rodiny, přátel nebo kolegů, roznášením pomluv, objednávaním si zásilek na jméno oběti.⁵⁵

Polovině všech případů stalkingu předcházela partnerský vztah, což vysvětluje jeho souvislost s domácím násilím, přičemž cílem stalkerů je oběti nahnat strach nebo na sebe prostě upoutávat pozornost.⁵⁶

Se stalkerem nelze vyjednávat, každý rozhovor s ním totiž považuje za zájem ze strany oběti, motivací pro jeho činy je jakákoliv všímavost, proto se obecně doporučuje ho ignorovat a odmítat.⁵⁷

2.6 Historie domácího násilí v České republice

V roce **2001** se uskutečnil první výzkum, který zjišťoval vztahy českých domácností k domácímu násilí, jehož výsledky byly publikovány v masmédiích. V září tohoto roku byla v České republice zprovozněna první nonstop linka zajišťující telefonickou pomoc osobám ohroženým domácím násilím.⁵⁸

V roce **2002** se Bílý kruh bezpečí zasloužil o založení Aliance proti domácímu násilí. Zásluhou její expertní skupiny bylo sestavení zákona proti domácímu násilí (zákon 135/2006 Sb., na ochranu před domácím násilím, kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím).⁵⁹

V letech **2003 až 2004** bylo poukázáno na nedostatečnou právní ochranu, neexistující systematickou pomoc a nedostatek specializovaných pracovišť pro osoby ohrožené. Tyto skutečnosti byly zjištěny díky projektu Interdisciplinární přístup k řešení případů domácího násilí v Ostravě. Tento projekt se později realizoval i v Brně a Ústí nad Labem.⁶⁰

⁵⁵ BUSKOTTE, Andrea a VANÍČKOVÁ HORNÍKOVÁ, Lucie, ed. *Z pekla ven: žena v domácím násilí*. Brno, 2008 s. 47

⁵⁶ BUSKOTTE, Andrea a VANÍČKOVÁ HORNÍKOVÁ, Lucie, ed. *Z pekla ven: žena v domácím násilí*. Brno, 2008 s. 48

⁵⁷ BUSKOTTE, Andrea a VANÍČKOVÁ HORNÍKOVÁ, Lucie, ed. *Z pekla ven: žena v domácím násilí*. Brno, 2008 s. 54

⁵⁸ ŠEVČÍK, Drahomír a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*, Praha, 2011, s. 8

⁵⁹ ŠEVČÍK, Drahomír a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*, Praha, 2011, s. 8

⁶⁰ ŠEVČÍK, Drahomír a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*, Praha, 2011, s. 8

V říjnu **2004** se v Praze konal První národní kongres Aliance proti domácímu násilí. Proběhla zde celonárodní diskuse, výměna informací a odborníci byli seznámeni s návrhem zákona na ochranu před domácím násilím, který vytvořila expertní skupina Aliance proti domácímu násilí. Tento zákon byl inspirován rakouským modelem.⁶¹

V roce **2005 až 2007** byl vytvořen nový systém pro řešení případů domácího násilí, zahraniční zkušenosti byly promítnuty do českých podmínek, proběhla školení a výcviky pro policisty, soudce, sociální pracovníky a pracovníky intervenčních center. Bílý kruh bezpečí sestavil řady příruček, manuálů, osvětovou kampaň.⁶²

V roce **2007** vstoupil v platnost zákon 135/2006 Sb., na ochranu před domácím násilím, kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím a tím se objevila nová praxe v oblasti řešení případů domácího násilí. V krajských městech bylo otevřeno 15 intervenčních center a pokračovala školení a výcviky.⁶³

Výzkum agentury STEM z roku 2001 dokázal, že 13 % respondentů starších 15 let v minulosti bylo ohroženo domácím násilím. 3 % se přiznala k roli osoby násilné, takže celkově 16 % dotázaných mělo zkušenost s domácím násilím. Tento údaj vyjadřuje však spodní hranici, protože ne všechny oběti jsou ochotny o svých zkušenostech s domácím násilím vypovídat. Podle výzkumu v roce 2006 potvrdilo zkušenost s domácím násilím 14 % dotázaných starších 15 let.⁶⁴

2.7 Prevence domácího násilí

Primární prevence – měla by zabránit vzniku domácího násilí pomocí eliminace rizik. Jako důležitý prvek je zde pečlivý výběr partnera, dobré soužití v rodině a rodinné zázemí. Důležité jsou také dobré přátelské a příbuzenské vztahy, budování sebedůvěry a sebeúcty, výchova k toleranci, kvalitní rodinná, sexuální a občanská výchova.⁶⁵

Sekundární prevence – zaměřuje se na včasnou reakci na domácí násilí, na identifikaci domácího násilí, která mají zabránit zhoršování nebo komplikování situace. Sekundární prevence může být aplikována prostřednictvím krizové intervence, poradenství nebo terapie.⁶⁶

⁶¹ ŠEVČÍK, Drahomír a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*, Praha, 2011, s. 9

⁶² ŠEVČÍK, Drahomír a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*, Praha, 2011, s. 9

⁶³ ŠEVČÍK, Drahomír a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*, Praha, 2011, s. 9

⁶⁴ VITOUŠOVÁ, Petra a VEDRA, Vladimír. *Domácí násilí: (informace a praktické rady pro ohrožené osoby)*, Praha, 2009, s. 3

⁶⁵ ŠEVČÍK, Drahomír a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*, Praha, 2011, s. 152

⁶⁶ ŠEVČÍK, Drahomír a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*, Praha, 2011, s. 152-153

Terciární prevence – spočívá v zmírňování dopadů domácího násilí, napomáhá osobám násilným i ohroženým a jejich dětem. Probíhá prostřednictvím reintegrace, sociální rehabilitace, ubytování, sociálních služeb, dávek a dalších činností.⁶⁷

2.8 Mýty a předsudky o domácím násilí

Domácí násilí je spjato s řadou mýtů a mylných představ. Asi nerozšířenější je ten, že do domácího násilí nikdo nemá zasahovat, že je to soukromý problém a nikdo se do toho nemá plést. Násilí však nemůžeme ignorovat nebo přehlížet, protože ničí lidskou důstojnost, zdraví a někdy i život.⁶⁸

Další rozšířená mylná představa hovoří o tom, že násilí se vyskytuje pouze v sociálně slabých rodinách a vyšších vrstev se netýká. Pravda je taková, že domácí násilí postihuje jak sociálně slabší, tak i rodiny, jejíž členové jsou vzdělaní a dobře zajištěni. U těch je navíc mnohem těžší informaci o probíhajícím násilí v rodině zveřejnit.⁶⁹

Třetím předsudkem je představa o osobě násilné, která má podle ní být výhradně negativní a naprosto odpuzující již od prvního pohledu. Zatímco osoba ohrožená je podle této představy dokonalá a bez zjevných chyb. Obě strany jsou však jen lidé a nikdo nemůže disponovat pouze negativními nebo pozitivními vlastnostmi, ale ani to nemůže nikoho opravňovat k páčání násilí. Dalším omylem je, že domácí násilí je nevyhnutelné, protože do vztahů přenášíme vzory našich rodičů a vzpomínky z dětství. Domácí násilí však může postihnout i toho, kdo tuto zkušenost nemá, není nevyhnutelné ani osudové. Je však potřeba jeho projevy včas zastavit vhodnou terapií. Mýtus o typickém pachateli zase hovoří o tom, že osoba násilná se liší na první pohled od běžného člověka, že ho poznáme okamžitě, protože je vzteklý, útočný, labilní, není příliš inteligentní a pravděpodobně trpí nějakou chorobou. Avšak osoba násilná má často dvě tváře, tu horší ukrývá před veřejností a vystupuje jako normální člověk a násilí si schovává na doma za zavřené dveře.⁷⁰

Mýtus o typické osobě ohrožené staví osobu ohroženou domácím násilím do pozice nesamostatného člověka, který se nedokáže bránit, je pasivní a násilí si nechává

⁶⁷ ŠEVČÍK, Drahomír a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*, Praha, 2011, s. 153

⁶⁸ ČÍRTKOVÁ, Ludmila a kol. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*, Praha, 2007, s. 43

⁶⁹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila a kol. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*, Praha, 2007, s. 43-44

⁷⁰ ČÍRTKOVÁ, Ludmila a kol. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*, Praha, 2007, s. 44

líbit. Typická osoba ohrožená však neexistuje, domácí násilí může postihnout každého.⁷¹

Další mýtus hovoří o vině osob ohrožených. V domácím násilí se hledá příčina, často je za onu příčinu označena osoba ohroženou, která osobu násilnou provokuje nebo s ní neumí vhodně komunikovat. Není na místě, abychom hledali příčinu, protože nikdo nesmí ohrožovat cizí život, zdraví, nebo důstojnost.⁷²

Poslední mýtus se týká alkoholu a drog, které se také staví na místo příčiny domácího násilí. Jenže alkohol je často používán pouze jako výmluva pro násilné jednání a násilí bude páchat osoba násilná i střízlivá. Alkohol ani drogy nelze považovat za příčiny domácího násilí, pouze ho komplikují.⁷³

2.9 Problematika domácího násilí ve vybraných zemích

Velká Británie – policie má pravomoci dle zákona o deliktech, pro svůj postup má přesné směrnice a případy domácího násilí řeší specializovaní policisté.⁷⁴

Holandsko – každý z policistů musí znát postup při řešení případů domácího násilí, na každém okrsku je navíc jeden specialista na domácí násilí. Policie přijímá všechny trestní oznámení, má povolení vstoupit do obydlí se souhlasem osoby ohrožené, a pokud si osoba ohrožená přeje přítomnost policistky, snaží se jí vyhovět.⁷⁵

Rakousko – na žádost osoby ohrožené může občanský soud až na 3 měsíce osobě násilné uložit zákaz pobytu na přesně určených místech, nařídít opuštění bytu a bezprostředního okolí, zakázat návrat do těchto míst, zakázat setkání a kontakt s osobou ohroženou a to vše na základě předběžného opatření. Lhůta může být prodloužena v případě žádosti o rozvod nebo o vystěhování, maximální dobu trvání pak určuje doba soudního řízení. Předběžné opatření může být vydáno i na základě podnětu ze strany sociálního úřadu pro mladistvé.⁷⁶

Severní Irsko – účinný zákon o domácím násilí zde funguje od roku 1996. Osoba ohrožená může být chráněna soudem 1) bezpečnostním opatřením, které zakazuje násilí i výhrůžky násilím, může zakázat sledování a přiblížení se k obydlí

⁷¹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila a kol. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*, Praha, 2007, s. 44

⁷² ČÍRTKOVÁ, Ludmila a kol. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*, Praha, 2007, s. 44

⁷³ ČÍRTKOVÁ, Ludmila a kol. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*, Praha, 2007, s. 44-45

⁷⁴ VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha, 2008, s. 182

⁷⁵ VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha, 2008, s. 182

⁷⁶ VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha, 2008, s. 183

osoby ohrožené a to až na dobu 5 - ti let, 2) výjimečné opatření - vykázaní osoby násilné z domu až na 3 roky, 3) předběžné výjimečné opatření – s okamžitou platností soud nařizuje osobě násilné opuštění obydlí, 4) ochranné opatření – podobné jako opatření bezpečnostní. Porušení všech těchto opatření je kvalifikováno jako trestný čin.⁷⁷

Německo – soud může uložit zákaz vstupu do obydlí osoby ohrožené, jeho okolí, na místa, kde se osoba ohrožená zdržuje a zakázat s ní kontakt. Osobě ohrožené může být dočasně přenecháno obydlí k výlučnému užívání a podle občanského zákoníku může být část nebo celé přenecháno pouze jednomu z manželů, aby se zamezilo ohrožení blaha dítěte nebo násilnému zacházení.⁷⁸

Turecko – na základě Zákona o ochraně rodiny z roku 1999 soud může uložit násilné osobě zákaz vyhrožování a zastrašování, v případě vykázaní ze společné domácnosti se nesmí přibližovat, působit škodu na věcech osoby ohrožené, dětí nebo dalších členů domácnosti, nesmí ji napadat, pokud má osoba násilná zbraň, musí ji odevzdat, nesmí požívat alkohol ani drogy ve společných prostorách nebo po jejich požití do těchto prostor vstupovat.⁷⁹

Španělsko – ve Španělsku je domácí násilí považováno jako porušování základních lidských práv. Je zde zřízena řada sociálních zařízení, bezplatné právní poradenství včetně procesních doprovodů. Osoba ohrožená má v pracovním právu v případě nezaviněných absencí nárok na ochranu před výpovědí.⁸⁰

3 PRÁVNÍ NORMY

3.1 Zákon 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím

V roce 2007 nabyl účinnosti zákon č. 135/2006 Sb, na ochranu před domácím násilím, kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, jehož návrh byl vypracován expertní skupinou Aliance proti domácímu násilí a BKB o. s.⁸¹

⁷⁷ VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha, 2008, s. 184

⁷⁸ VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha, 2008, s. 184-185

⁷⁹ VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha, 2008, s. 185

⁸⁰ VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha, 2008, s. 189-190

⁸¹ VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha, 2008, s. 83-84

3.2 Zákon č. 273/2008 Sb., o policii České republiky

Policie je na ochranu před domácím násilím oprávněna použít podle § 44-47 zákona č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky institut vykázání.

„Lze-li na základě zjištěných skutečností, zejména s ohledem na předcházející útoky důvodně předpokládat, že se osoba dopustí nebezpečného útoku proti životu, zdraví nebo svobodě nebo zvláště závažného útoku proti lidské důstojnosti, je policista oprávněn vykázat tuto osobu z bytu nebo domu společně obývaného s útokem ohroženou osobou (dále jen „společné obydlí“), jakož i z bezprostředního okolí společného obydlí. Policista je oprávněn tuto osobu vykázat i v její nepřítomnosti.“⁸²

K rozhodnutí o vykázání je zapotřebí nejprve vyhodnotit situaci a určit, zda jde opravdu o případ domácího násilí. K tomu využije svědků a poznatků z předchozích výjezdů, pokud nějaké již byly. Pro rozhodnutí je také důležitý průběh a intenzita útoku, riziko dalšího útoku na osobu ohroženou a riziko eskalace. Vykázání platí po dobu 10 dnů a to i přes případný nesouhlas osoby násilné i ohrožené a dobu vykázání nelze zkrátit.⁸³

„Vykázání oznámí policista ústně vykázané i ohrožené osobě a vyhotoví potvrzení o vykázání, které jim předá proti podpisu. Součástí potvrzení je vymezení prostoru, na který se vykázání vztahuje, uvedení totožnosti ohrožení a vykázané osoby, poučení o právech a povinnostech vykázané osoby a adresu útvaru policie, u kterého si může vyzvednout kopii úředního záznamu o vykázání. Odmítne-li ohrožená nebo vykázaná osoba písemně potvrdit jeho převzetí, policista tuto skutečnost uvede v úředním záznamu.“⁸⁴

Vykázaná osoba má povinnost neprodleně opustit vymezený prostor, nevstupovat do tohoto prostoru, nenavazovat kontakt a nestýkat se s osobou ohroženou, vydat policistovi klíče od společného obydlí, které drží.⁸⁵

Osoba ohrožená musí být poučena o možnosti podat návrh na předběžné opatření u příslušného soudu, o psychologických, sociálních a dalších službách pro osoby ohrožené, o následcích, které plynou z výpovědi nepravdivých údajů při rozhodování o vykázání.⁸⁶

⁸² Úplné znění zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky; Úplné znění zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, Praha: Armex, 2012, s. 21

⁸³ ŠEVČÍK, Drahomír a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*, Praha, 2011, s. 133

⁸⁴ Úplné znění zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky; Úplné znění zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, Praha: Armex, 2012, s. 22

⁸⁵ ŠEVČÍK, Drahomír a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*, Praha, 2011, s. 134

⁸⁶ ŠEVČÍK, Drahomír a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*, Praha, 2011, s. 135

Policie má povinnost do 3 dnů od vykazání provést kontrolu dodržování povinností osoby násilné a sepsat o tom úřední záznam. Úřední záznam o vykazání policie zasílá do 24 hodin od vstupu do obydlí intervenčnímu centru a místně příslušnému soudu, který může vydat předběžné opatření a pokud je ve společné domácnosti nezletilé dítě, zasílá se také orgánů sociálně-právní ochrany dětí.⁸⁷

Pro řešení případů domácího násilí je důležité, aby policista uměl s oběma stranami komunikovat, případně i s jejich dětmi, protože s každým z nich je potřeba hovořit jinak. Při výjezdu k případům domácího násilí mají policisté k dispozici instrukční karty, letáky pro osoby ohrožené a tiskopisy pro vykazání.⁸⁸

3.3 Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

3.3.1 Předběžné řízení ve věci ochrany proti domácímu násilí

„Předběžné opatření ve věci ochrany proti domácímu násilí je možné vydat jen na návrh.“⁸⁹

Vyhoví-li soud návrhu, uloží odpůrci předběžným opatřením zejména, aby

- a) opustil společné obydlí, jakož i jeho bezprostřední okolí, nezdržoval se ve společném obydlí nebo do něj nevstupoval,*
- b) nevstupoval do bezprostředního okolí společného obydlí nebo navrhovatele a nezdržoval se tam,*
- c) se zdržel setkávání s navrhovatelem, nebo*
- d) se zdržel nežádoucího sledování a obtěžování navrhovatele jakýmkoliv způsobem.“⁹⁰*

„Předběžné opatření podle §405 trvá 1 měsíc od jeho vykonatelnosti. Předcházelo-li rozhodnutí o návrhu na předběžné opatření vykazání podle jiného právního předpisu a neuplynula-li před nabytím vykonatelnosti předběžného opatření lhůta stanovená v jiném právním předpise pro trvání vykazání, prodlužuje se doba trvání předběžného opatření o tu dobu, jež do vykonatelnosti předběžného opatření neuplynula.“⁹¹

⁸⁷ ŠEVČÍK, Drahomír a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*, Praha, 2011, s. 135

⁸⁸ ŠEVČÍK, Drahomír a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*, Praha, 2011, s. 135-136

⁸⁹ ČESKO. *Občanský soudní řád; Zvláštní řízení soudní; Rozhodčí řízení; Soudní poplatky; Exekuční řád: zákony 2014*, Ostrava, s. 211

⁹⁰ ČESKO. *Občanský soudní řád; Zvláštní řízení soudní; Rozhodčí řízení; Soudní poplatky; Exekuční řád: zákony 2014*, Ostrava, s. 212

⁹¹ ČESKO. *Občanský soudní řád; Zvláštní řízení soudní; Rozhodčí řízení; Soudní poplatky; Exekuční řád: zákony 2014*, Ostrava, s. 212

„Navrhovatel může před uplynutím doby uvedené v §408 podat návrh na prodloužení doby trvání předběžného opatření podle §405. Podáním návrhu se prodlužuje doba trvání předběžného opatření podle §405 do doby, než soud o návrhu na prodloužení rozhodne.“⁹²

„Předběžné opatření podle §405 zanikne nejpozději uplynutím 6 měsíců od jeho vykonatelnosti.“⁹³

3.4 Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů

Účelem tohoto zákona je dosáhnout zlepšení postavení obětí trestných činů. Oběti trestných činů často neoznamují trestnou činnost proto, že mají strach z necitlivého zacházení ze strany policie, takže cílem tohoto zákona je i snižovat latenci trestné činnosti.⁹⁴

Podle tohoto zákona je obětí trestného činu každá osoba, která se cítí být obětí, jestliže nevyjde najevo opak a pokud nedojde ke zneužití postavení oběti. Postavení oběti také nesmí záviset na tom, zda byl pachatel zjištěn, dopaden nebo odsouzen.⁹⁵

Policie České republiky, orgány činné v trestním řízení a další orgány veřejné moci, subjekty zapsané v registru poskytovatelů, tlumočníci, obhájci a sdělovací prostředky mají za povinnost přistupovat k oběti trestného činu s respektem, důstojností, zdvořilostí a šetrností a vzhledem k možnostem jí vycházet vstříc. Je potřeba přihlížet k věku, zdravotnímu stavu, rozumové vyspělosti a kulturní identitě oběti trestného činu, aby nedošlo k prohlubování primární újmy, sekundární a opakované viktimizaci, přičemž primární viktimizace je újma, která bezprostředně souvisí s trestným činem a je způsobena pachatelem a sekundární viktimizace je újma, která nastupuje až po ukončení trestného činu a souvisí s ním.⁹⁶

Zákon o obětech trestných činů zakazuje diskriminaci. Důvody pro diskriminaci mohou být: rasa, etnický původ, národnost, pohlaví, sexuální orientace, věk, zdravotní postižení, náboženské vyznání, víra nebo světový názor. Práva podle tohoto zákona přísluší všem obětem trestné činnosti bez ohledu na tyto charakteristiky oběti.⁹⁷

⁹² ČESKO. *Občanský soudní řád; Zvláštní řízení soudní; Rozhodčí řízení; Soudní poplatky; Exekuční řád: zákony 2014*, Ostrava, s. 212

⁹³ ČESKO. *Občanský soudní řád; Zvláštní řízení soudní; Rozhodčí řízení; Soudní poplatky; Exekuční řád: zákony 2014*, Ostrava, s. 213

⁹⁴ JELÍNEK, Jiří a kol. *Zákon o obětech trestných činů: komentář s judikaturou*, Praha, 2014, s. 23

⁹⁵ JELÍNEK, Jiří a kol. *Zákon o obětech trestných činů: komentář s judikaturou*, Praha, 2014, s. 41-42

⁹⁶ JELÍNEK, Jiří a kol. *Zákon o obětech trestných činů: komentář s judikaturou*, Praha, 2014, s. 43

⁹⁷ JELÍNEK, Jiří a kol. *Zákon o obětech trestných činů: komentář s judikaturou*, Praha, 2014, s. 44

Pro řádné uplatnění práv oběti je důležitá dostatečná informovanost oběti o těchto právech. Informace musí být srozumitelné a musí být poskytnuty i opakovaně, pokud o to oběť zažádá.⁹⁸

Subjekty zapsané v registru poskytovatelů jsou povinny poskytovat odbornou pomoc obětem trestné činnosti. Patří sem subjekty poskytující obětem služby psychologického a sociálního poradenství, akreditované subjekty podle zákona o obětech trestných činů, advokáti a střediska Probační a mediační služby. Odbornou pomocí je psychologické poradenství, sociální poradenství, právní pomoc, poskytování právních informací nebo restorativní programy.⁹⁹

Policie České republiky je povinna přijmout opatření k ochraně bezpečí oběti. Tuto povinnost mají i celníci, příslušníci Vězeňské služby, vojenští policisté a strážníci obecních policií. Policie České republiky může použít následující opatření: připoutání, zajištění osoby, vydání a odebrání zbraně a prohledání osoby, zajištění, odstranění a zničení věci, vstup do obydlí, jiného prostoru a použití donucovacích prostředků.¹⁰⁰

Nárok na peněžitou pomoc má oběť, pokud je pachatel trestného činu pravomocně uznán vinným nebo zproštěn žaloby pro nepřičetnost a jehož trestným činem byla způsobena škoda na zdraví nebo nemajetková újma. Peněžitá pomoc se poskytuje na základě žádosti oběti a poskytuje ji Ministerstvo spravedlnosti.¹⁰¹

3.5 Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

3.5.1 Týrání osoby žijící ve společném obydlí (§199 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník)

V trestním zákoníku je uvedeno několik skutkových podstat trestných činů, které bezprostředně souvisí s domácím násilím. První z nich je týrání osoby žijící ve společném obydlí. Objektem je ochrana osoby žijící ve společném obydlí s pachatelem, přičemž předmětem útoku jsou všechny osoby, které s pachatelem žijí ve společném obydlí. Objektivní stránku tohoto trestného činu tvoří týrání takové osoby. Výraz společné obydlí zde vyjadřuje pouze vztah mezi pachatelem a obětí, nikoliv místo činu, k týrání může docházet i v jiných prostorech sloužících k bydlení. Důvodem k použití vyšší trestní sazby za tento trestný čin může být spáchání zvlášť surovým způsobem nebo trýznivým způsobem (s výraznou mírou brutality), pokud tímto činem způsobí

⁹⁸ JELÍNEK, Jiří a kol. *Zákon o obětech trestných činů: komentář s judikaturou*, Praha, 2014, s. 45

⁹⁹ JELÍNEK, Jiří a kol. *Zákon o obětech trestných činů: komentář s judikaturou*, Praha, 2014, s. 46-47

¹⁰⁰ JELÍNEK, Jiří a kol. *Zákon o obětech trestných činů: komentář s judikaturou*, Praha, 2014, s. 98

¹⁰¹ JELÍNEK, Jiří a kol. *Zákon o obětech trestných činů: komentář s judikaturou*, Praha, 2014, s. 142-143

pachatel těžkou újmu na zdraví nebo se dopustí jednání na nejméně dvou osobách a je-li tento čin páchan po delší dobu (několik měsíců). Zvlášť přitěžující okolností je těžká újma na zdraví nebo smrt. Subjektem tohoto trestného činu je osoba, která týrá osobu žijící ve společném obydlí s výjimkou osoby svěřené do péče nebo výchovy. Subjektivní stránka vyžaduje úmysl. Osobou blízkou se rozumí příbuzný v pokolení přímém, osvojitel, osvojenec, sourozenec, manžel a partner a další osoby v poměru rodinném nebo obdobném tehdy, pokud by újmu, kterou utrpěla jedna z těchto osob, ta druhá důvodně považovala za újmu vlastní. Týrání je takové jednání, které se vyznačuje zlým nakládáním, určitou mírou trvalosti a vyvolává těžké příkoří (fyzické, psychické). Trestní sazba pro tento trestný čin je v základní skutkové podstatě 6 měsíců až 3 roky, u kvalifikovaných 2 až 8 let nebo 5 až 12 let.¹⁰²

3.5.2 Týrání svěřené osoby (§198 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník)

Jde o speciální ustanovení k trestnému činu týrání osoby žijící ve společném obydlí, a proto se používá přednostně. Objektem je ochrana osoby, která je v péči nebo výchově jiných osob. Předmětem útoku jsou nejen děti, ale i starší osoby, jež jsou odkázány na péči jiných osob. Objektívni stránkou trestného činu je týrání této osoby. Týrání je zde chápáno stejně jako u trestného činu týrání osoby žijící ve společném obydlí, stejně tak vyšší trestní sazby se zde použije jako u tohoto trestného činu. Subjektem je osoby, která byla svěřena do péče nebo výchovy. Z pohledu subjektivní stránky se vyžaduje úmysl. Trestní sazby základní skutkové podstaty trestného činu je 1 rok až 5 let.¹⁰³

3.5.3 Trestný čin omezování osobní svobody (§171 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník)

U domácího násilí se zde setkat nejen s týráním, ale i omezováním osobní svobody. Objektem tohoto trestného činu je svoboda člověk volně se pohybovat a rozhodovat o svém pobytu (v mezích zákona). Objektívni stránkou je těžko překonatelné bránění jinému rozhodovat o svém pohybu a volně se pohybovat, přičemž nerozhoduje, jak dlouho toto bránění trvá. Vyšší trestní sazby se užije, pokud pachatel chce tímto jednáním usnadnit jiný trestný čin, jako člen organizované skupiny, pro příslušnost k jiné etnické skupině či rase, národnost, psychické útrapy, těžkou újmu na zdraví, získá-li prospěch pro sebe nebo jiného nebo způsobí-li hmot činem smrt.

¹⁰² KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka et al. *Právo proti domácímu násilí*, Praha, 2011, s. 92-93

¹⁰³ KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka et al. *Právo proti domácímu násilí*, Praha, 2011, s. 93-94

Pachatel může být kdokoliv, subjektivní stránka vyžaduje úmysl.¹⁰⁴ Všechny 3 trestné činy (jejich objasněnost a nápad) obsahuje tabulka v přílohách této bakalářské práce (příloha I).

4 STÁTNÍ A NESTÁTNÍ ORGANIZACE POMÁHAJÍCÍ OSOBÁM OHROŽENÝM DOMÁCÍM NÁSILÍM

4.1 Státní orgány a organizace

Osoba ohrožená domácím násilím potřebuje v první řadě vyhledat pomoc a získat zase svou sebedůvěru a sílu, aby se dokázala odpoutat od osoby násilné. To musí učinit postupně. Protože jen tak se může z násilného vztahu dostat téměř každý. V těžších případech domácího násilí je zapotřebí pomoc ze strany institucí, opatření sociálně-právní a trestněprávní povahy. S řešením konkrétní situace dokážou poradit odborníci, jako jsou policisté, pracovníci v intervenčních centrech, poradny Bílého kruhu bezpečí a další. V domácím násilí platí, že čím déle násilí trvá, o to více je těžší a rizikovější odchod od osoby násilné, proto není radno s žádostí o pomoc vyčkávat.¹⁰⁵

4.1.1 Orgány státní správy

Policie České republiky – postupuje na základě Závazného pokynu policejního prezidenta č. 79 ze dne 27. Listopadu 2006, kterým se stanoví postup příslušníků Policie České republiky v případech domácího násilí.¹⁰⁶

Ministerstvo zdravotnictví – v roce 2006 zveřejnilo ve svém věstníku Postup lékařů při poskytování zdravotní péče osobám ohroženým domácím násilím, kterým se sjednotil postup lékařů.¹⁰⁷

Ministerstvo spravedlnosti – terapeutické programy pro pachatele domácího násilí, které jsou dobrovolné, ale postupně by měly být součástí alternativních trestů. Vzdělávání státních zástupců, soudců a odborných pracovníků probíhá prostřednictvím Justiční akademie.¹⁰⁸

¹⁰⁴ KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka et al. *Právo proti domácímu násilí*, Praha, 2011, s. 95

¹⁰⁵ VITOUŠOVÁ, Petra a VEDRA, Vladimír. *Domácí násilí: (informace a praktické rady pro ohrožené osoby)*, Praha, 2009, s. 7-8

¹⁰⁶ VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha, 2008, s. 170

¹⁰⁷ VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha, 2008, s. 170

¹⁰⁸ VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha, 2008, s. 170

Ministerstvo práce a sociálních věcí – v roce 2006 jeho pracovníci proškolovali zaměstnance intervenčních center. Zvláštní pozornost věnuje dětem žijícím v rodinách, ve kterých se vyskytuje domácí násilí.¹⁰⁹

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy – zabývá se prevencí domácího násilí, na pedagogických fakultách se problematika domácího násilí stala společným základem pro výuku.¹¹⁰

4.1.2 Intervenční centra

Pro vznik intervenčních center v Evropě a zrovna tak i v České republice, byla intervenční centra, která byla vybudována v Rakousku. Jejich úkolem je poskytovat osobám ohroženým pomoc v oblasti psychosociální a oblasti řešení jejich životní situace.¹¹¹

Zajišťují druhou etapu pomoci ohroženým v ochraně před domácím násilím. Je charakteristická zásahem psychologů, sociálních pracovníků, právníků. V první etapě zasahuje stát a policie, třetí etapa se vyznačuje iniciativou ze strany osoby ohrožené, která se buď do násilného vztahu vrátí, nebo začne nový život bez násilí.¹¹²

Působnost intervenčních center je upravena v § 60a v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Intervenční centra poskytují pomoc osobám ohroženým domácím násilím. Pokud je osoba násilná vykázána ze společného obydlí podle zákona č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky, do 24 hodin od vstupu policisty do společného obydlí musí být intervenčnímu centru zaslána kopie rozhodnutí o vykázání. Do 48 hodin od doručení je pak osobě ohrožené poskytnuta pomoc intervenčního centra. Pomoc může být osobě ohrožené poskytnuta i na základě její vlastní žádosti nebo žádosti jiné osoby sdílející společné obydlí.¹¹³

Sociální služby, jež poskytují intervenční centra, jsou ambulantní, terénní nebo pobytové. Intervenční centra spolupracují s ostatními poskytovateli sociálních služeb (včetně dalších intervenčních center), s orgány sociálně-právní ochrany dětí, obcemi, Policií České republiky a obecní policií a dalšími orgány státní správy. Mezi služby poskytované intervenčními centry patří: sociálně terapeutické činnosti, pomoc při

¹⁰⁹ VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha, 2008, s. 171

¹¹⁰ VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha, 2008, s. 171

¹¹¹ VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha, 2008, s. 157

¹¹² VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha, 2008, s. 158

¹¹³ KRÁLOVÁ, Jarmila a RÁŽOVÁ, Eva; *Sociální služby a příspěvek na péči: komentář, právní předpisy*. Olomouc, 2012, s. 104

uplatňování práv a zájmů osoby ohrožené, obstarávání osobních záležitostí, ubytování na zpravidla omezenou dobu, poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy.¹¹⁴

Pracovníci intervenčních center mají povinnost zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, které se při výkonu své funkce dozví. Tyto skutečnosti mohou sdělit jen se souhlasem dotyčné osoby a pro potřeby orgánů činných v trestním řízení i bez souhlasu. Intervenční centra mají povinnost sdělovat krajskému úřadu počet osob ohrožených, kterým poskytla pomoc.¹¹⁵

4.2 Nestátní organizace

4.2.1 Azylové domy

Azylové domy nabízí služby, jichž může osoba ohrožená využít v případě, že se necítí bezpečně a nemůže se obrátit nebo nechce se obrátit na své blízké, nebo v případě, že osoba násilná byla již vykázána z obydlí, ale stejně pociťuje nebezpečí. V azylovém domě se může ubytovat, odpočinout si a nalézt zde jistotu, ochranu a podporu. Kapacit azylových domů jsou však často přeplněné a na ubytování v nich se musí čekat. Kromě azylových domů existuje i tzv. utajené bydlení, jež zprostředkovávají intervenční centra. Osoba násilná se nedozví, kde osoba ohrožená pobývá.¹¹⁶

V azylových domech může osoba ohrožená žít normální, nezávislý život, pokud to neohrozí její bezpečnost. Zůstat zde může, jak dlouho potřebuje a má čas se rozmyslet, jak dále naloží se svým životem. Kromě toho se zde může poradit s profesionály a odborníky, kteří jí mohou pomoci s novým začátkem.¹¹⁷

ProFem

Posláním proFem o.p.s. je působení na zlepšení situace v oblasti domácího násilí a jiných forem násilí především na ženách, a to prostřednictvím lobbingu, osvěty, vydávání publikací a přímé podpory osob ohrožených domácím násilím či jinou formou násilí. Tohoto poslání dosahuje pomocí následujících cílů: vydávat poradenské a informační publikace pro veřejnost v oblastech, ve kterých dochází k porušování

¹¹⁴ KRÁLOVÁ, Jarmila a RÁŽOVÁ, Eva; *Sociální služby a příspěvek na péči: komentář, právní předpisy*. Olomouc, 2012, s. 105

¹¹⁵ VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha, 2008, s. 158-160

¹¹⁶ BUSKOTTE, Andrea a VANÍČKOVÁ HORNÍKOVÁ, Lucie, ed. *Z pekla ven: žena v domácím násilí*. Brno, 2008 s. 110

¹¹⁷ BUSKOTTE, Andrea a VANÍČKOVÁ HORNÍKOVÁ, Lucie, ed. *Z pekla ven: žena v domácím násilí*. Brno, 2008 s. 113

lidských práv, se zaměřením na domácí násilí, pořádat konference, workshopy a školení pro laickou i odbornou veřejnost poskytovat přímé poradenství a podporu osobám ohroženým domácím násilím či jinou formou násilí upozorňovat společnost na problematiku oblastí, ve kterých dochází k domácímu násilí či jiným formám násilí, a to formou veřejných prohlášení, politického lobbingu u zákonodárných institucí a u politického zastoupení, spolupracovat s veřejnými médii či zřizovat média vlastní, za účelem poukázání na problematiku oblastí v tématu domácího násilí, aktivně spolupracovat s jinými (nejen) ženskými iniciativami a organizacemi z České republiky a ze zahraničí na těchto problémech.¹¹⁸

Acorus

Acorus, o. s. poskytuje osobám ohroženým domácím násilím komplexní odbornou pomoc směřující k překonání nepříznivé sociální situace a k začlenění do běžného života bez přítomnosti násilí. Pomoc je poskytována prostřednictvím služeb: azylový dům, krizová pomoc, odborné sociální poradenství.¹¹⁹

Rosa

Je nestátní nezisková organizace specializující se na pomoc ženám – obětem domácího násilí a jejich dětem oblasti prevence násilí. Své činnosti zaměřuje na přímou komplexní pomoc ženám – obětem domácího násilí a jejich dětem a na prevenci tohoto jevu. Usiluje o zlepšení systému pomoci ženám-obětem domácího násilí a jejich dětem. Součástí pomoci je i odborné specializované poradenství a komplexní pomoc pro oběti domácího násilí, mezi níž patří: krizová intervence, sociálně-terapeutické poradenství, vytvoření bezpečnostního plánu, poskytování utajeného azylového bydlení pro oběti domácího násilí, telefonická krizová pomoc pro všechny oběti domácího násilí.¹²⁰

Bílý kruh bezpečí

Bezodkladná kombinovaná pomoc BKB obětem kriminality obsahuje: poskytnutí právních informací, psychologické poradenství, sociální poradenství. Poskytnutí bezpečného prostoru a podpory při ventilaci emocí (stud, ponížení, lítost, hněv, zármutek, pocit viny aj.), zmapování individuální situace, utřídění cílů

¹¹⁸ O nás. *ProFem* [online]. 2014 [cit. 2014-12-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.profem.cz/o-profem.aspx>>.

¹¹⁹ O nás. *Acorus, občanské sdružení* [online]. 2011 [cit. 2014-12-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.acorus.cz/cz/o-nas/poslani.html>>.

¹²⁰ POMÁHÁME ŽENÁM - OBĚTEM NÁSILÍ. *ROSA - CENTRUM PRO TÝRANÉ ŽENY* [online]. 2014 [cit. 2014-12-25]. Dostupné z WWW: <<http://rosa-os.cz/>>./

a problémů, pomoc při hledání strategií (krátkodobých i dlouhodobých), znovuoobnovení pocitu bezpečí, prověření základních potřeb (zdraví, bydlení, finance, zaměstnání, vztahy), informování o navazujících službách, eventuálně doporučení nebo zprostředkování takové služby, stanovení priorit, první nezbytné kroky k nápravě škod, nabídku nadstandardních služeb BKB v mimořádně závažných případech. Komplexní pomoc BKB je poskytována prostřednictvím: celostátní sítě poraden BKB, centrály BKB, linky BKB - 257 317 110 - nonstop pomoc obětem a svědkům trestných činů, DONA linky - 251 511 313 - nonstop pomoc obětem domácího násilí, intervenčního centra BKB, klíčových sociálních pracovníků (případových manažerů) pro zvláště zranitelné oběti a pozůstalé.¹²¹

¹²¹ Poslání a činnost. *Bílý kruh bezpečí* [online]. 2009 [cit. 2014-12-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.bkb.cz/o-nas/poslani-a-cinnost/>>.

5 Výzkumné a dotazníkové šetření

Výzkumná část bakalářské práce se týká použití dotazníkového šetření pro zjištění a vyhodnocení názoru a postoje veřejnosti k této problematice. Dotazníkové šetření se zabývá otázkami, zda se dotazované osoby s domácím násilím setkaly, jak ho vnímají, jestli by věděly, jak pomoci osobě blízké, kdyby se do této situace dostala a dalšími. Dotazník je pak přílohou této bakalářské práce (Příloha I).

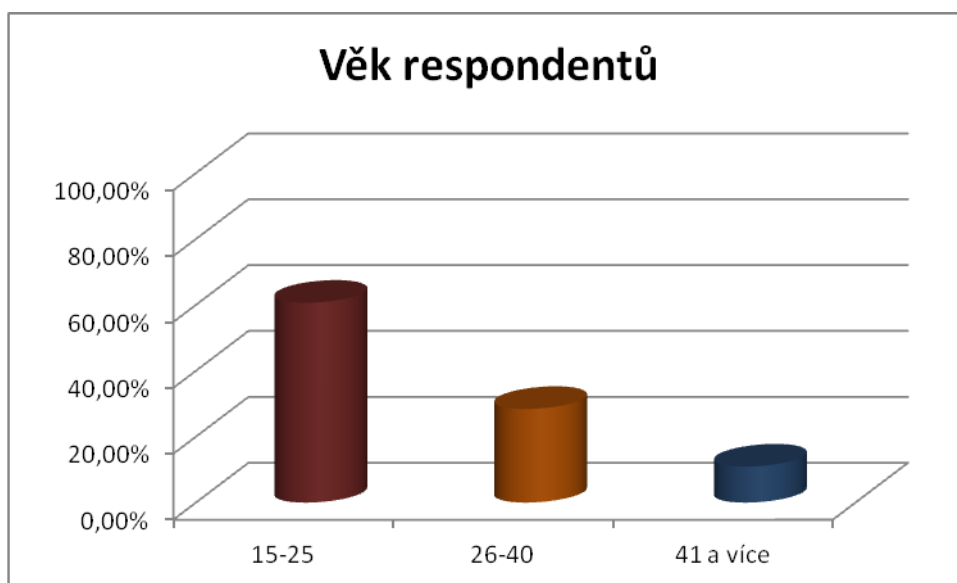
5.1 Struktura respondentů

Respondenti, kteří dotazník vyplňovali, zde budou rozděleni podle věku, pohlaví a vzdělání a porovnání v početním a procentuelním vyjádření. Dotazník vyplnilo celkem 183 respondentů, návratnost dotazníků činila 80,6 %. Všechny otázky byly povinné a měly vždy jen jednu odpověď. Hlavním nedostatkem dotazníkové metody výzkumu je, že není zaručena pravdivost odpovědí. Výsledky dotazníkového šetření jsou zpracovány do grafů a tabulek. Grafy uvádí odpovědi bez ohledu na věku, vzdělání nebo pohlaví a znázorňují odpovědi všech respondentů. V tabulkách jsou dále uvedeny jednotlivé skupiny respondentů rozdělené podle pohlaví, věku a vzdělání a tabulky naznačují, jak skupiny na jednotlivé otázky odpovídaly. Všechny dotazníky byly respondentům prezentovány a distribuovány prostřednictvím těchto webových stránek: <https://www.vyplnto.cz/preview.php?id=44631>.

5.1.1 Věk respondentů

Z celkového počtu respondentů bylo ve věku mezi 15-25 celkem 111 (66,6 %), ve věku 26-40 celkem 52 (28,42 %) a ve věku 41 a více celkem 20 (10,93 %) respondentů.

Graf 1: Věková struktura respondentů v %¹²²

Tab. 1: Věková struktura respondentů¹²³

Odpovědi	Všichni	ženy	muži
15-25	111	90	21
26-40	52	40	12
41 a více	20	18	2
celkem	183	148	35

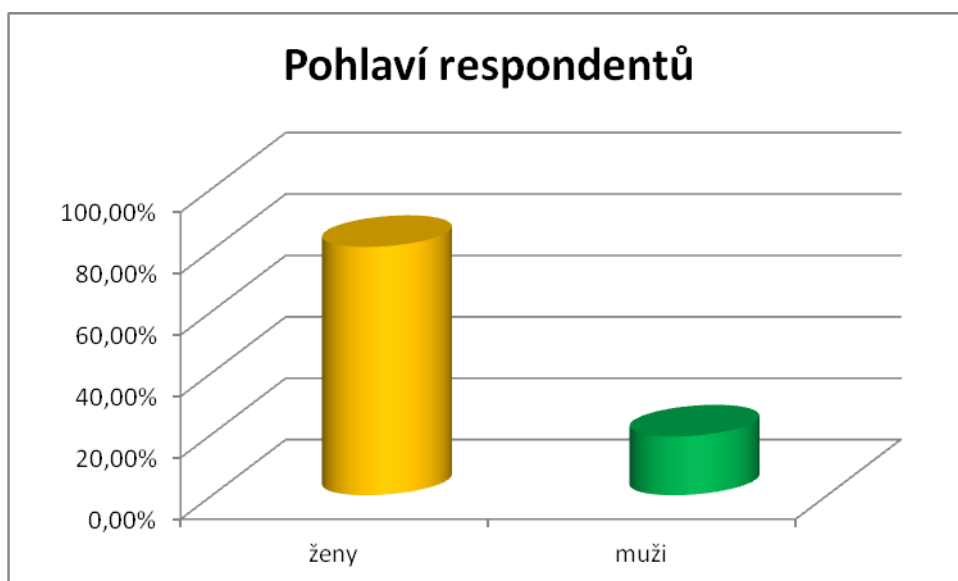
5.1.2 Pohlaví respondentů

Z celkového počtu respondentů se dotazníkového šetření zúčastnilo 148 žen (80,87 %) a 35 mužů (19,13 %). Je zde patrné, že většina dotazníků odpovídá představám a zkušenostem žen.

¹²² Vlastní zdroj

¹²³ Vlastní zdroj

Graf 2: Pohlaví respondentů v %¹²⁴

Tab. 2: Pohlaví respondentů¹²⁵

Odpovědi	Všichni	15-25	26-40	41 a více
žena	148	90	40	18
muž	35	21	12	2
celkem	183	111	52	20

5.1.3 Vzdělání respondentů

Z celkového počtu respondentů bylo 92 se středoškolským vzděláním s maturitou nebo bez maturity (50,27 %), což je nejvíce ze všech kategorií. 57 respondentů (31,15 %) má vysokoškolské vzdělání a 25 respondentů (13,66 %) vzdělání základní. 9 respondentů má vzdělání učňovské a tvoří nejmenší skupinu (4,92 %).

¹²⁴ Vlastní zdroj

¹²⁵ Vlastní zdroj

Graf 3: Vzdělání respondentů v %¹²⁶

Tab. 3: Vzdělání respondentů¹²⁷

Odpovědi	Všichni	15-25	26-40	41 a více
základní	25	25	0	0
vyučen/a	9	3	5	1
středoškolské s maturitou nebo bez maturity	92	61	18	13
vysokoškolské	57	22	29	6
celkem	183	111	52	20

¹²⁶ Vlastní zdroj

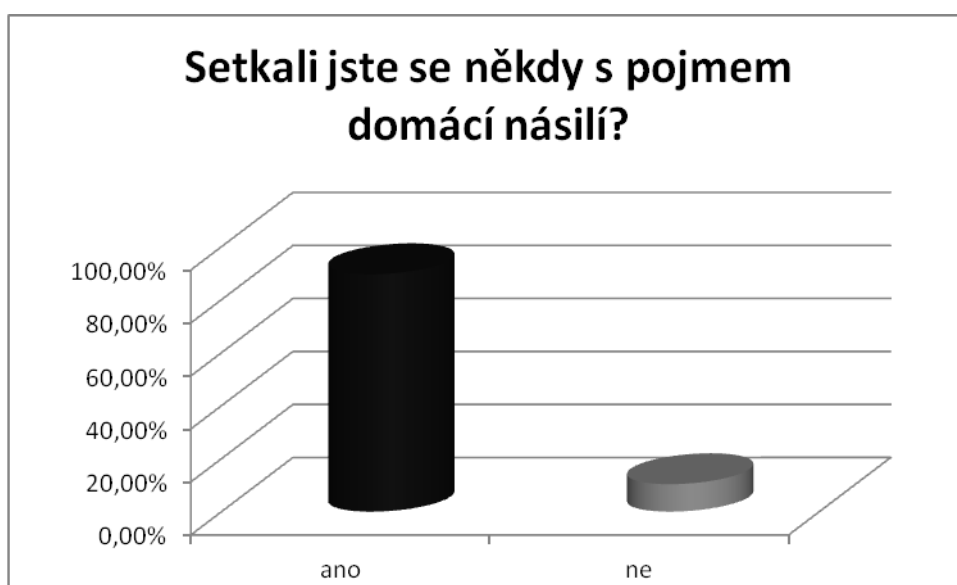
¹²⁷ Vlastní zdroj

5.2 Výsledky dotazníkového šetření

5.2.1 Setkali jste se někdy s pojmem domácí násilí?

S pojmem domácí násilí se setkala většina respondentů, z celkového počtu 183 se s ním setkalo 164 respondentů (89,62 %). Naopak nikdy se s tímto pojmem neseťkalo 19 respondentů (10,38 %).

Graf 4: Znalost pojmu domácí násilí v %¹²⁸

Tab. 4: Znalost pojmu domácí násilí (podle pohlaví)¹²⁹

Odpovědi	Všichni	ženy	muži
ano	164	134	30
ne	19	14	5
celkem	183	148	35

¹²⁸ Vlastní zdroj

¹²⁹ Vlastní zdroj

Tab. 5: Znalost pojmu domácí násilí (podle věku)¹³⁰

Odpovědi	Všichni	15-25	26-40	41 a více
ano	170	102	48	20
ne	9	5	4	0
nevím	4	4	0	0
celkem	183	111	52	20

Tab. 6: Znalost pojmu domácí násilí (podle vzdělání)¹³¹

Odpovědi	Všichni	základní	vyučen/a	středoškolské s maturitou nebo bez maturity	vysokoškolské
ano	164	24	7	84	49
ne	19	1	22	8	8
celkem	183	25	9	92	57

5.2.2 Je podle Vás domácí násilí závažný problém?

Za závažný problém považuje domácí násilí naprostá většina respondentů, z celkového počtu celkem 170 (92,9 %). Pro 9 respondentů domácí násilí nepředstavuje závažný problém (4,92 %) a 4 si nejsou jisti, zda jde nebo nejde o závažný problém (2,19 %).

¹³⁰ Vlastní zdroj

¹³¹ Vlastní zdroj

Graf 5: Názor na závažnosť domáceho násilí v %¹³²

Tab. 7: Názor na závažnosť domáceho násilí (podle pohlaví)¹³³

Odpovědi	Všichni	ženy	muži
ano	170	143	27
ne	9	4	5
nevím	4	1	3
celkem	183	148	35

Tab. 8: Názor na závažnosť domáceho násilí (podle věku)¹³⁴

Odpovědi	Všichni	15-25	26-40	41 a více
ano	170	102	48	20
ne	9	5	4	0
nevím	4	4	0	0
celkem	183	111	52	20

¹³² Vlastní zdroj

¹³³ Vlastní zdroj

¹³⁴ Vlastní zdroj

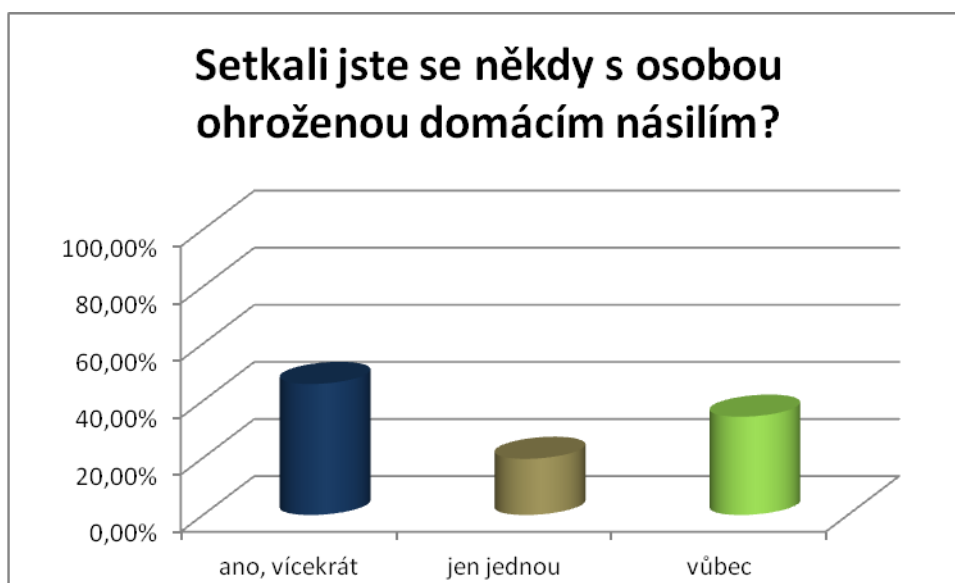
Tab. 9: Názor na závažnost domácího násilí (podle vzdělání)¹³⁵

Odpovědi	Všichni	základní	vyučen/a	středoškolské s maturitou nebo bez maturity	vysokoškolské
ano	170	21	8	87	54
ne	9	1	1	5	2
nevím	4	3	0	0	1
celkem	183	25	9	92	57

5.2.3 Setkali jste se někdy s osobou ohroženou domácím násilím?

S osobou ohroženou domácím násilím se setkalo vícekrát 84 respondentů (45,9 %). 36 respondentů se s osobou ohroženou setkalo pouze jednou (19,67 %) a 63 respondentů (34,43 %) uvedlo, že nemá s osobami ohroženými domácím násilím žádnou osobní zkušenost.

Graf 6: Zkušenost s osobami ohroženými domácím násilím v %¹³⁶

¹³⁵ Vlastní zdroj

¹³⁶ Vlastní zdroj

Tab. 10: Zkušenost s osobami ohroženými domácím násilím (podle pohlaví)¹³⁷

Odpovědi	Všichni	ženy	muži
ano, vícekrát	84	69	15
jen jednou	36	32	4
vůbec	63	47	16
celkem	183	148	35

Tab. 11: Zkušenost s osobami ohroženými domácím násilím (podle věku)¹³⁸

Odpovědi	Všichni	15-25	26-40	41 a více
ano, vícekrát	84	45	25	14
jen jednou	36	21	11	4
vůbec	63	45	16	2
celkem	183	111	52	20

Tab. 12: Zkušenost s osobami ohroženými domácím násilím¹³⁹

Odpovědi	Všichni	základní	vyučen/a	středoškolské s maturitou nebo bez maturity	vysokoškolské
ano, vícekrát	84	14	4	4	28
jen jednou	36	5	2	2	10
vůbec	63	6	3	3	19
celkem	183	25	9	9	57

5.2.4 Byli jste někdy sami osobou ohroženou domácím násilím?

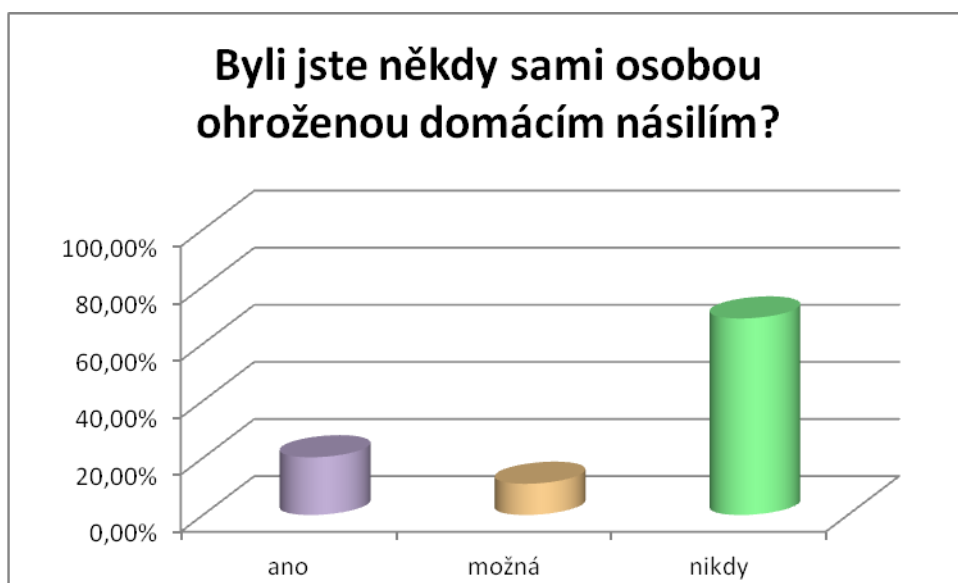
Ohroženo domácím násilím bylo z celkového počtu celých 37 respondentů (20,22 %). 20 respondentů (10,93 %) uvedlo, že si není jisto, zda byli někdy ohroženi a většinu tvoří 126 respondentů (68,85 %), kteří uvedli, že se osobou ohroženou nikdy nestali.

¹³⁷ Vlastní zdroj

¹³⁸ Vlastní zdroj

¹³⁹ Vlastní zdroj

Graf 7: Osobní zkušenost respondentů v roli osoby ohrožené domácím násilím v %¹⁴⁰

Tab. 13: Osobní zkušenost respondentů v roli osoby ohrožené domácím násilím (podle pohlaví)¹⁴¹

Odpovědi	Všichni	ženy	muži
ano	37	32	5
možná	20	18	2
nikdy	126	98	28
celkem	183	148	35

Tab. 14: Osobní zkušenost respondentů v roli osoby ohrožené domácím násilím (podle věku)¹⁴²

Odpovědi	Všichni	15-25	26-40	41 a více
ano	37	17	14	6
možná	20	14	4	2
nikdy	126	80	34	12
celkem	183	111	52	20

¹⁴⁰ Vlastní zdroj

¹⁴¹ Vlastní zdroj

¹⁴² Vlastní zdroj

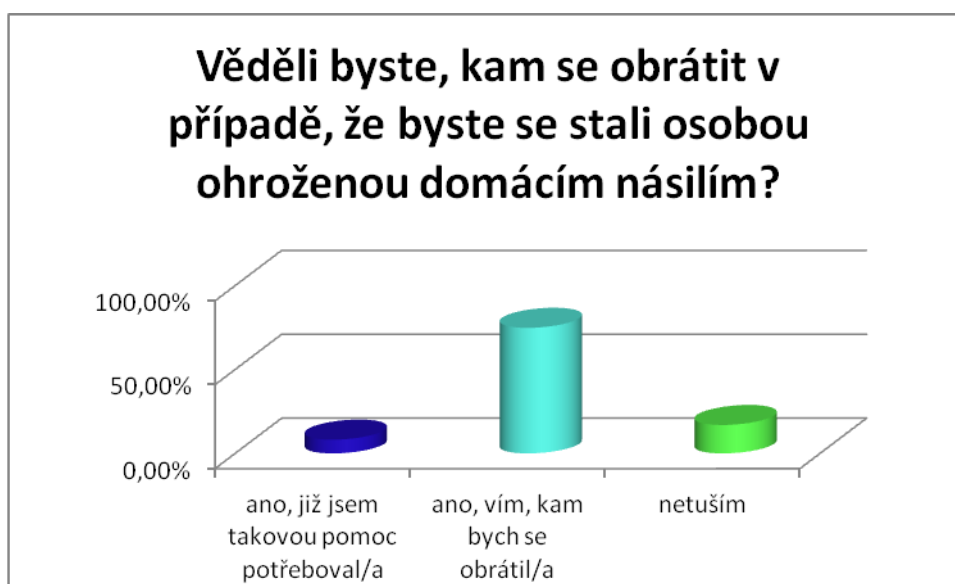
Tab. 15: Osobní zkušenost respondentů v roli osoby ohrožené domácím násilím (podle vzdělání)¹⁴³

Odpovědi	Všichni	základní	vyučen/a	středoškolské s maturitou nebo bez maturity	vysokoškolské
ano	37	7	3	19	8
možná	20	4	1	8	7
nikdy	126	14	5	65	42
celkem	183	25	9	92	57

5.2.5 Věděli byste, kam se obrátit v případě, že byste se stali osobou ohroženou domácím násilím?

Z celkového počtu uvedlo 15 respondentů (8,20 %), že pomoc v oblasti domácího násilí již potřebovali, tudíž ví, kam se obrátit. Většina respondentů ví, kam se v případě potřeby obrátit, z celkového počtu celkem 137 (74,86 %). Část respondentů ovšem také neví, kam se v případě ohrožení obrátit 31 (16,94 %).

Graf 8: Povědomí o pomoci osobám ohroženým v %¹⁴⁴

¹⁴³ Vlastní zdroj

¹⁴⁴ Vlastní zdroj

Tab. 16: Povědomí o pomoci osobám ohroženým (podle pohlaví)¹⁴⁵

Odpovědi	Všichni	ženy	muži
ano, již jsem takovou pomoc potřeboval/a	15	12	3
ano, vím, kam bych se obrátil/a	137	112	25
netuším	31	24	7
celkem	183	148	35

Tab. 17: Povědomí o pomoci osobám ohroženým (podle věku)¹⁴⁶

Odpovědi	Všichni	15-25	26-40	41 a více
ano, již jsem takovou pomoc potřeboval/a	15	7	5	3
ano, vím, kam bych se obrátil/a	137	83	40	14
netuším	31	21	7	3
celkem	183	111	52	20

Tab. 18: Povědomí o pomoci osobám ohroženým (podle vzdělání)¹⁴⁷

Odpovědi	Všichni	základní	vyučen/a	středoškolské s maturitou nebo bez maturity	vysokoškolské
ano, již jsem takovou pomoc potřeboval/a	15	3	1	8	3
ano, vím, kam bych se obrátil/a	137	19	4	71	43
netuším	31	3	4	13	11
celkem	183	25	9	92	57

5.2.6 Myslíte si, že řešení konfliktů násilím je správný způsob řešení konfliktů?

Naprostá většina respondentů nesouhlasí s tím, že by násilí bylo správným řešením konfliktů, celkem 149 (81,42 %). K tomu, že občas je toto řešení správné se přiklání 29 respondentů (15,85 %) a s násilným řešením konfliktů se ztotožňuje 5 respondentů (2,73 %).

¹⁴⁵ Vlastní zdroj

¹⁴⁶ Vlastní zdroj

¹⁴⁷ Vlastní zdroj

Graf 9: Názor na řešení konfliktů násilím v %¹⁴⁸

Tab. 19: Názor na řešení konfliktů násilím (podle pohlaví)¹⁴⁹

Odpovědi	Všichni	ženy	muži
ano, je to správné	5	3	2
občas je to správné	29	18	11
ne, není to správné	149	127	22
celkem	183	148	35

Tab. 20: Názor na řešení konfliktů násilím (podle věku)¹⁵⁰

Odpovědi	Všichni	15-25	26-40	41 a více
ano, je to správné	5	4	1	0
občas je to správné	29	21	8	0
ne, není to správné	149	86	43	20
celkem	183	111	52	20

¹⁴⁸ Vlastní zdroj

¹⁴⁹ Vlastní zdroj

¹⁵⁰ Vlastní zdroj

Tab. 21: Názor na řešení konfliktů násilím (podle vzdělání)¹⁵¹

Odpovědi	Všichni	základní	vyučen/a	středoškolské s maturitou nebo bez maturity	vysokoškolské
ano, je to správné	5	1	2	1	1
občas je to správné	29	6	0	15	8
ne, není to správné	149	18	7	76	48
celkem	183	25	9	92	57

5.2.7 Kdo je podle Vás nejvíce ohrožen domácím násilím?

Podle 114 respondentů jsou osobami nejvíce ohroženými domácím násilím ženy (62,30 %). Na druhém místě jsou nejvíce ohroženy děti podle 48 respondentů (26,23 %). Senioři jsou nejohroženější skupinou dle názoru 17 respondentů (9,29 %). Nejméně respondentů si myslí, že nejohroženější skupinou jsou muži 4 (2,19 %).

Graf 10: Osoby nejvíce ohrožené domácím násilím v %¹⁵²

¹⁵¹ Vlastní zdroj

¹⁵² Vlastní zdroj

Tab. 22: Osoby nejvíce ohrožené domácím násilím (podle pohlaví)¹⁵³

Odpovědi	Všichni	ženy	muži
muži	4	1	3
ženy	114	98	16
senioři	17	13	4
děti	48	36	12
celkem	183	148	35

Tab. 23: Osoby nejvíce ohrožené domácím násilím (podle věku)¹⁵⁴

Odpovědi	Všichni	15-25	26-40	41 a více
muži	4	1	3	0
ženy	114	73	32	9
senioři	17	6	7	4
děti	48	31	10	7
celkem	183	111	52	20

Tab. 24: Osoby nejvíce ohrožené domácím násilím (podle vzdělání)¹⁵⁵

Odpovědi	Všichni	základní	vyučen/a	středoškolské s maturitou nebo bez maturity	vysokoškolské
muži	4	0	0	2	2
ženy	114	16	6	59	33
senioři	17	1	2	7	7
děti	48	8	1	24	15
celkem	183	25	9	92	57

5.2.8 Je podle Vás pomoc osobám ohroženým domácím násilím v České republice dostatečná?

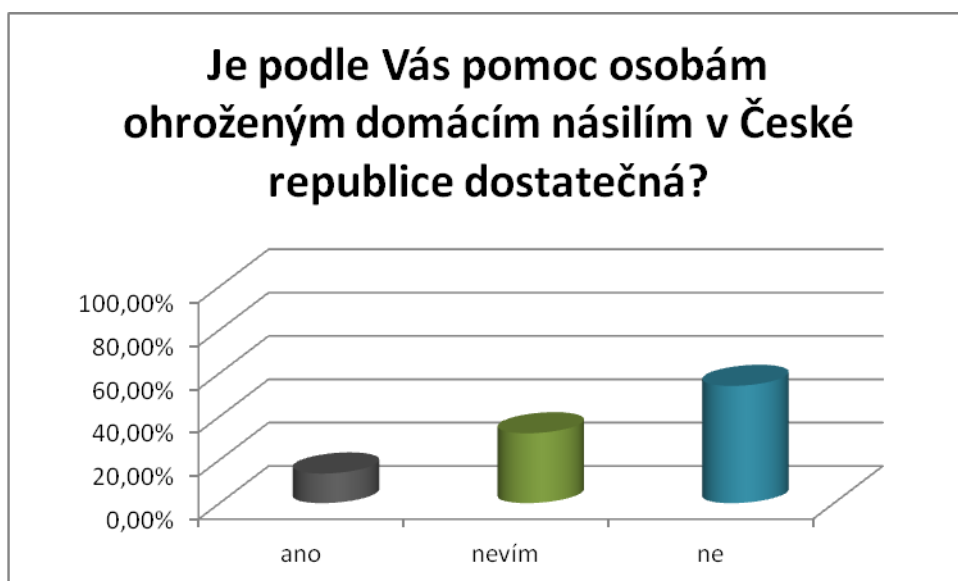
Z odpovědí respondentů vyplývá, že pomoc osobám ohroženým domácím násilím v České republice nepovažují ve většině za dostatečnou. Jasně je o tom přesvědčeno 99 z nich (54,10 %). 59 respondentů (32,24 %) si není jisto, zda je pomoc dostatečná, může k tomu přispívat i fakt, že neví, kde takovou pomoc hledat, což potvrdilo celkem 16 respondentů (viz otázka č. 8). Pouze 25 respondentů (13,66 %) je přesvědčeno, že pomoc je dostatečná.

¹⁵³ Vlastní zdroj

¹⁵⁴ Vlastní zdroj

¹⁵⁵ Vlastní zdroj

Graf 11: Hodnocení pomoci osobám ohroženým v ČR v %¹⁵⁶

Tab. 25: Hodnocení pomoci osobám ohroženým v ČR (podle pohlaví¹⁵⁷)

Odpovědi	Všichni	ženy	muži
ano	25	17	8
ne	99	84	15
nevím	59	47	12
celkem	183	148	35

Tab. 26: Hodnocení pomoci osobám ohroženým v ČR (podle věku)¹⁵⁸

Odpovědi	Všichni	15-25	26-40	41 a více
ano	25	17	7	1
ne	99	55	31	13
nevím	59	39	14	6
celkem	183	111	52	20

¹⁵⁶ Vlastní zdroj

¹⁵⁷ Vlastní zdroj

¹⁵⁸ Vlastní zdroj

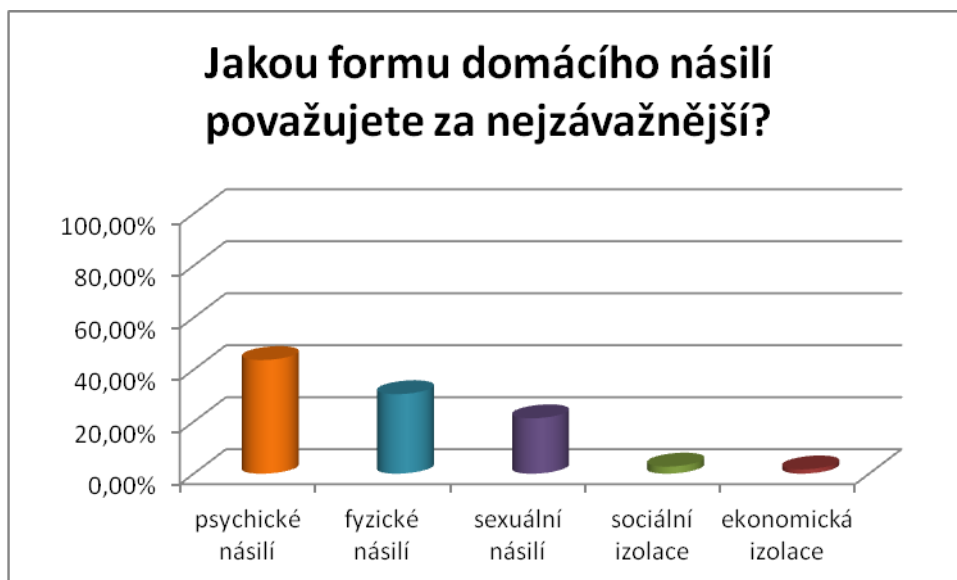
Tab. 27: Hodnocení pomoci osobám ohroženým v ČR (podle vzdělání)¹⁵⁹

Odpovědi	Všichni	základní	vyučen/a	středoškolské s maturitou nebo bez maturity	vysokoškolské
ano	25	6	0	12	7
ne	99	12	7	46	34
nevím	59	7	2	34	16
celkem	183	25	9	92	57

5.2.9 Jakou formu domácího násilí považujete za nejzávažnější?

Nejvíce respondentů považuje psychické násilí za nejzávažnější formu domácího násilí, celkem 80 (43,72 %). Na druhém místě je za nejzávažnější 56 respondenty (30,60 %) považováno fyzické násilí, 39 uvedlo sexuální násilí (21,31 %) a 5 sociální izolaci (2,73 %). Nejméně respondentů uvedlo za nejzávažnější ekonomické násilí, celkem 3 (1,64 %).

Graf 12: Nejzávažnější formy domácího násilí v %¹⁶⁰

¹⁵⁹ Vlastní zdroj

¹⁶⁰ Vlastní zdroj

Tab. 28: Nejzávažnější formy domácího násilí (podle pohlaví)¹⁶¹

Odpovědi	Všichni	ženy	muži
psychické násilí	80	66	13
fyzické násilí	56	43	13
sexuální násilí	39	33	6
sociální izolace	5	55	0
ekonomická izolace	3	1	2

Tab. 29: Nejzávažnější formy domácího násilí (podle věku)¹⁶²

Odpovědi	Všichni	15-25	26-40	41 a více
psychické násilí	80	48	22	10
fyzické násilí	56	31	19	6
sexuální násilí	39	28	7	4
sociální izolace	5	3	2	0
ekonomická izolace	3	1	2	0
celkem	183	111	52	20

Tab. 30: Nejzávažnější formy domácího násilí (podle vzdělání)¹⁶³

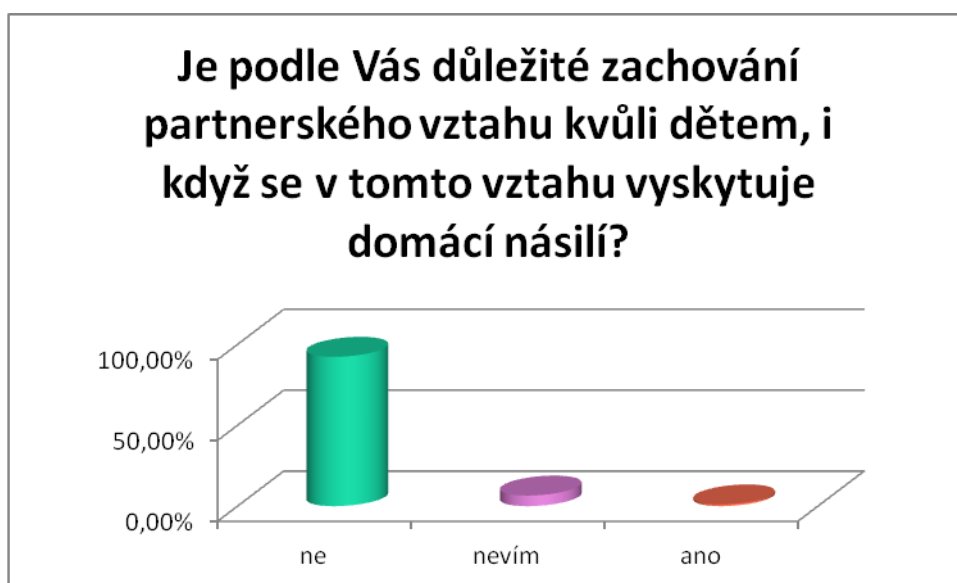
Odpovědi	Všichni	základní	vyučen/a	středoškolské s maturitou nebo bez maturity	vysokoškolské
psychické násilí	80	10	2	36	32
fyzické násilí	56	6	4	36	10
sexuální násilí	39	9	2	16	12
sociální izolace	5	0	0	3	2
ekonomická izolace	3	0	1	1	1
celkem	183	25	9	92	57

¹⁶¹ Vlastní zdroj¹⁶² Vlastní zdroj¹⁶³ Vlastní zdroj

5.2.10 Je podle Vás důležité zachování partnerského vztahu kvůli dětem, i když se v tomto vztahu vyskytuje domácí násilí?

Zachovat vztah i přes v něm se vyskytující násilí je důležité pro 2 respondenty (1,09 %). 12 respondentů si není svou odpovědí jisto (6,56 %) a naprostá většina, čili 169 respondentů (92,35 %) by z násilného vztahu odešlo i přes to, že s násilným partnerem má děti.

Graf 13: Zachování násilného vztahu kvůli dětem v %¹⁶⁴

Tab. 31: Zachování násilného vztahu kvůli dětem (podle pohlaví)¹⁶⁵

Odpovědi	Všichni	ženy	muži
ano	2	2	0
ne	169	140	29
nevím	12	6	6
celkem	183	148	35

¹⁶⁴ Vlastní zdroj

¹⁶⁵ Vlastní zdroj

Tab. 32: Zachování násilného vztahu kvůli dětem (podle věku)¹⁶⁶

Odpovědi	Všichni	15-25	26-40	41 a více
ano	2	2	0	0
ne	169	102	48	19
nevím	12	7	4	1
celkem	183	111	52	20

Tab. 33: Zachování násilného vztahu kvůli dětem (podle vzdělání)¹⁶⁷

Odpovědi	Všichni	základní	vyučen/a	středoškolské s maturitou nebo bez maturity	vysokoškolské
ano	2	1	0	1	0
ne	169	20	7	86	56
nevím	12	4	2	5	1
celkem	183	25	9	92	57

5.2.11 Myslíte si, že problému domácího násilí je v České republice věnována dostatečná pozornost?

Poslední otázka se týkala názoru na dostatečnou či nedostatečnou pozornost věnovanou problému domácího násilí v České republice. Většina respondentů se shoduje na tom, že tato pozornost je nedostatečná, celkem 123 (67,21 %). Na tuto otázku nezná odpověď celkem 36 respondentů (19,67 %) a pouhých 24 (13,11 %) považuje tuto problematiku za dostatečně zahrnutou pozorností.

¹⁶⁶ Vlastní zdroj

¹⁶⁷ Vlastní zdroj

Graf 14: Pozornost věnovaná domácímu násilí v %¹⁶⁸

Tab. 34: Pozornost věnovaná domácímu násilí (podle pohlaví)¹⁶⁹

Odpovědi	Všichni	ženy	muži
ano	24	13	11
ne	123	105	18
nevím	36	30	6
celkem	183	148	35

Tab. 35: Pozornost věnovaná domácímu násilí (podle věku)¹⁷⁰

Odpovědi	Všichni	15-25	26-40	41 a více
ano	24	15	8	1
ne	123	72	33	18
nevím	36	24	11	1
celkem	183	111	52	20

¹⁶⁸ Vlastní zdroj

¹⁶⁹ Vlastní zdroj

¹⁷⁰ Vlastní zdroj

Tab. 36: Pozornost věnovaná domácímu násilí (podle vzdělání)¹⁷¹

Odpovědi	Všichni	základní	vyučen/a	středoškolské s maturitou nebo bez maturity	vysokoškolské
ano	24	3	0	14	7
ne	123	19	6	59	39
nevím	36	3	3	19	11
celkem	183	25	9	92	57

¹⁷¹ Vlastní zdroj

5.3 Vyhodnocení dotazníkového šetření

Dotazníkové šetření dopadlo podle očekávání v souladu s morálními hodnotami společnosti. Z hlediska celkových výsledků je domácí násilí vnímáno převážně jako nežádoucí jev společnosti, který je většině dotazovaných známý a ví, co znamená. Je však pozoruhodné, kolik procent dotazovaných má s domácím násilím osobní zkušenost, celých 20,22 % a 8,20 % uvedlo, že již potřebovali pomoc před domácím násilím. Většina dotazovaných pak vypověděla, že se ve svém životě jednou nebo vícekrát setkala s osobou ohroženou. Pozitivním výsledkem šetření je, že většina ví, kam se obrátit, pokud se setká s domácím násilím osobně nebo s osobou ohroženou. V otázce udržování vztahu kvůli dětem přes to, že se v takovém vztahu vyskytuje násilí, měli respondenti jasno. Předpoklad o tom, že rodina musí být zachována za každou cenu, neplatí a každý má nárok na život bez násilí. Možná zde lze vidět spojitost s tím, že (jak je všeobecně známo) hodnota rodiny jako takové postupně klesá, lidé se méně zavazují svazkem manželským a více se rozvádějí. Pouze 2 respondenti by násilný vztah zachovávali kvůli úplné rodině. Za nejohroženější osoby domácím násilím respondenti považují ženy a jako nejzávažnější formu domácího násilí zvolili psychické násilí. Jako negativní výsledek dotazníku lze považovat názor veřejnosti na způsob řešení domácího násilí a na pozornost věnovanou tomuto problému. Většina dotazovaných se domnívá, že pomoc osobám ohroženým domácím násilím v ČR je nedostatečná a že dostatečná pozornost domácímu násilí věnována není. Je tedy na státních i nestátních organizacích, aby byly zvyšovány kapacity a kvalita služeb a bylo tomuto problému věnováno více pozornosti, než doposud. Jedním z možných důvodů je to, že domácí násilí si své postavení v právní úpravě získalo až v roce 2006, na druhou stranu celá jedna pětina dotázaných se s domácím násilím setkala osobně, takže tento problém určitě nelze považovat za jeden z těch, které by společnost měla přehlížet.

ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývá problémem *domácího násilí*. Násilí je všeobecně považováno za problém, vyskytuje se všude na světě a je nebezpečím pro každého. Domácí násilí má svá specifika a své periody, ve kterých se opakuje a jeho pachatel není vždy na první pohled identifikovatelný. Stává se tíživým problémem tehdy, když je osoba ohrožená neschopná v důsledku cyklus násilí vyhledat pomoc nebo je ohrožen její život. Domácí násilí je v mnoha směrech nemorální, narušuje lidskou svobodu a důstojnost. Je jevem, který se vyskytuje mezi osobami blízkými, o to víc je bolestivé a frustrující. Nechává za sebou psychické a fyzické následky.

V práci jsou vysvětleny pojmy týkající se tohoto problému, jako je domácí násilí samotné, osoba ohrožená, osoba násilná, objasněny jsou zde příčiny a důsledky domácího násilí, jeho formy a cyklus, historie, prevence, mýty, předsudky a problematika domácího násilí ve vybraných zemích.

Z hlediska právní úpravy je pozornost zaměřena především na zákon č. 135/2006 Sb, na ochranu před domácím násilím, kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, který byl stěžejním při ukotvení domácího násilí do legislativy. Zákona č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky upravuje institut vykázání, který hraje důležitou roli při odchodu osoby ohrožené ze společné domácnosti, jelikož osoba násilná může díky tomuto institutu mít zákaz vstupu do obydlí na 10 dní. Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních upravuje předběžná opatření, díky kterým lze prodloužit lhůtu vykázání nebo bez předchozího vykázání uložit osobě násilné, aby opustila společné obydlí, jeho bezprostřední okolí anebo se zdržela setkávání nebo sledování navrhovatele předběžného opatření. Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů slouží pro zlepšení postavení oběti trestného činu. Určuje, kdo je obětí trestného činu, zakazuje diskriminaci oběti a ukládá orgánů činným v trestním řízení jak přistupovat k oběti, dostatečně ji informovat o jejích právech a kdy ji poskytovat ochranu. Stanovuje, kdy má oběť nárok na peněžitou pomoc v případě poškození ublížením na zdraví nebo jinou nemajetkovou újmu. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník obsahuje ustanovení, která specifikuje trestný čin týrání osoby žijící ve společném obydlí, trestný čin týrání svěřené osoby a trestný čin omezování osobní svobody, které přímo souvisí s domácím násilím a za něž trestní zákoník ukládá příslušné tresty.

Bakalářská práce dále objasňuje pomoc osobám ohroženým domácím násilím v České republice z hlediska státních orgánů jako je Policie ČR, ministerstvo

zdravotnictví, ministerstvo spravedlnosti, ministerstvo práce a sociálních věcí a ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Každý z těchto orgánů má svůj způsob, jak osobám ohroženým pomáhá, ať už jsou to terapeutické programy, školení zaměstnanců intervenčních center nebo prevence domácího násilí zajištěná výukou. Intervenční centra jsou také důležitým státním orgánem, který pomáhá v boji s domácím násilím. Jejich postavení upravuje zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Svou činnost zahajují na podnět Policie ČR, osoby ohrožené nebo jakékoliv jiné osoby, která sdílí společné obydlí. Jejich úkolem je poskytnout pomoc osobám ohroženým v oblasti sociálně terapeutické činnosti, pomoc při uplatňování práv a zájmů osoby ohrožené, obstarávání osobních záležitostí, ubytování na zpravidla omezenou dobu, poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy a při tom všem zachovávat mlčenlivost. Kromě státních organizací fungují i nestátní organizace, především azylové domy, jejichž kapacita je ovšem značně omezená, ProFem, Acorus, Rosa a Bílý kruh bezpečí. Všechny tyto organizace pomáhají osobám ohroženým v jejich tíživé životní situaci a snaží se je vrátit do normálního života bez násilí. Pomoc osobám násilným je zatím ve fázi rozvoje, protože až později bylo zjištěno, že i druhá strana potřebuje pomoc a že sama od sebe se osoba násilná nezmění. K její nápravě je však potřeba, aby sama chtěla.

Praktická část bakalářské práce se zabývala vyhodnocením názoru a postoje veřejnosti k domácímu násilí. Dotazník vyplnilo celkem 183 respondentů. Jejich odpovědi byly zaznamenány do grafů a tabulek a samotní respondenti byli rozděleni podle věku, pohlaví a vzdělání. Grafy uvádí odpovědi všech respondentů bez rozdílu, tabulky pak přehledně zdůrazňují, jak která skupina respondentů odpovídala na jednotlivé otázky. Průzkumu se účastnili převážně respondenti z nejmladší věkové skupiny, tedy 15-25 let, převážně se středoškolským vzděláním a v naprosté většině ženy. Dotazník přinesl výsledek, že společnost v převážné části násilí nepovažuje za vhodné řešení konfliktů, nesouhlasí s ním a že celá 1/5 respondentů se s domácím násilím setkala osobně. Na druhou stranu respondenti nevnímají pozornost věnovanou domácímu násilí jako dostatečnou, stejně jako pomoc osobám ohroženým. Většina je seznámena s tím, kam by se měli obrátit v případě potřeby pomoci. Nejvíce ohroženou skupinou domácími násilím jsou ženy a nejzávažnější formou domácího násilí je dle respondentů psychické násilí. K otázce zachování násilného partnerského vztahu pouze kvůli dětem, by pouze 2 respondenti ze 183 vztah zachovali.

Někdy se zdá, že žijeme ve světě nelítostném a krutém, plném násilí a nesnášenlivosti. Události odehrávající se daleko od nás v ostatních státech

a samozřejmě i v ČR nás často šokují, děsí a nenechávají nás klidnými. Ve světle toho, jak se díváme na svět, jak hodnotíme životy své a životy ostatních a snažíme se být lepšími a vyvýšit se nad ostatní, se nám problémy lidí přímo kolem nás zdají malicherné a tak je přehlízíme. Nebo podléháme předsudkům, že do cizích problémů nám nic není a že co se děje za zavřenými dveřmi je věcí těch, co jsou za oněmi dveřmi. Domácí násilí není problém jen těch, kteří jím prochází, ale nás všech, proto je potřeba nejen ze strany státu a neziskových organizací poskytovat pomoc, ale i na nás ostatních, abychom byli vnímaví, dokázali v případě nouze pomoci a nedělali, že se nás to netýká.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literární zdroje:

1. BEDNÁŘOVÁ, Zdena et al. *Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus, ©2009. 92 s. ISBN 978-80-254-5422-0.
2. BUSKOTTE, Andrea a VANÍČKOVÁ HORNÍKOVÁ, Lucie, ed. *Z pekla ven: žena v domácím násilí*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2008. 176 s. ISBN 978-80-251-1786-6.
3. CONWAY, Helen L. *Domácí násilí: příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007*. 1. vyd. Praha: Albatros, 2007. 158 s. Albatros Plus. ISBN 978-80-00-01550-7.
4. ČESKO. *Občanský soudní řád; Zvláštní řízení soudní; Rozhodčí řízení; Soudní poplatky; Exekuční řád: zákony 2014: redakční uzávěrka 7.10.2013*. Ostrava: Sagit, [2013]. 256 s. ÚZ: úplné znění; č. 979. Zákony, rekodifikace. ISBN 978-80-7488-004-9.
5. ČESKO. *Úplné znění zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky; Úplné znění zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích*. Vyd. 6. Praha: Armex, 2012. 83 s. Edice kapesních zákonů. ISBN 978-80-87451-16-8.
6. ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008. 150 s. Psyché. ISBN 978-80-247-2207-8.
7. ČÍRTKOVÁ, Ludmila a kol. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007. 191 s. ISBN 978-80-247-2014-2.

8. JELÍNEK, Jiří a kol. *Zákon o obětech trestných činů: komentář s judikaturou*. 2., dopl. a rozš. vyd. Praha: Leges, 2014. 319 s. Komentátor. ISBN 978-80-7502-016-1.
9. KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka et al. *Právo proti domácímu násilí*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2011. xiii, 139 s. Beckova skripta. ISBN 978-80-7400-381-3.
10. KRÁLOVÁ, Jarmila a RÁŽOVÁ, Eva; *Sociální služby a příspěvek na péči: komentář, právní předpisy*. Vyd. 4. Olomouc: ANAG, 2012, 463 s. Práce mzdy, pojištění. ISBN 978-80-7263-748-5.
11. PONĚŠICKÝ, Jan. *Agrese, násilí a psychologie moci*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2004. 226 s. ISBN 80-7254-593-0.
12. PRŮCHOVÁ, Marcela et al. *V dobrém i zlém a ještě horším: skutečné příběhy ženské síly*. Praha: AVON Cosmetics, 2012. 191 s. ISBN 978-80-260-2893-2.
13. SVATOŠ, Roman. *Kriminologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. 290 s. Vysokoškolské učebnice. ISBN 978-80-7380-389-6.
14. ŠEVČÍK, Drahomír a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011. 186 s. ISBN 978-80-7367-690-2.
15. VITOUŠOVÁ, Petra a VEDRA, Vladimír. *Domácí násilí: (informace a praktické rady pro ohrožené osoby)*. 3., upr. vyd. [Praha]: MJF, 2009. 12 s. ISBN 978-80-86284-85-9.
16. VOŇKOVÁ, Jiřina a SPOUSTOVÁ, Ivana. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. 2., přeprac. vyd. Praha: proFem, 2008. 244 s. ISBN 978-80-903626-7-3.

Elektronické zdroje:

1. Poslání a činnost. *Bílý kruh bezpečí* [online]. 2009 [cit. 2014-12-25].
Dostupné z WWW: <<http://www.bkb.cz/o-nas/poslani-a-cinnost/>>.
2. O nás. *ProFem* [online]. 2014 [cit. 2014-12-25].
Dostupné z WWW: <<http://www.profem.cz/o-profem.aspx>>.
3. O nás. *Acorus, občanské sdružení* [online]. 2011 [cit. 2014-12-25]. Dostupné z
WWW: <<http://www.acorus.cz/cz/o-nas/poslani.html>>.
4. POMÁHÁME ŽENÁM - OBĚTEM NÁSILÍ. *ROSA - CENTRUM PRO
TÝRANÉ ŽENY* [online]. 2014 [cit. 2014-12-25].
Dostupné z WWW: <<http://rosa-os.cz/>>./

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha I: Stav násilné kriminality v ČR v roce 2011.....	70
Příloha II: Příběh osoby ohrožené domácím násilím	71
Příloha III: Dotazník	74

SEZNAM TABULEK

Tab. 1: Věková struktura respondentů.....	38
Tab. 2: Pohlaví respondentů	39
Tab. 3: Vzdělání respondentů.....	40
Tab. 4: Znalost pojmu domácí násilí (podle pohlaví)	41
Tab. 5: Znalost pojmu domácí násilí (podle věku).....	42
Tab. 6: Znalost pojmu domácí násilí (podle vzdělání).....	42
Tab. 7: Názor na závažnost domácího násilí (podle pohlaví)	43
Tab. 8: Názor na závažnost domácího násilí (podle věku).....	43
Tab. 9: Názor na závažnost domácího násilí (podle vzdělání).....	44
Tab. 10: Zkušenost s osobami ohroženými domácím násilím (podle pohlaví).....	45
Tab. 11: Zkušenost s osobami ohroženými domácím násilím (podle věku)	45
Tab. 12: Zkušenost s osobami ohroženými domácím násilím	45
Tab. 13: Osobní zkušenost respondentů v roli osoby ohrožené domácím násilím (podle pohlaví)	46
Tab. 14: Osobní zkušenost respondentů v roli osoby ohrožené domácím násilím (podle věku).....	46
Tab. 15: Osobní zkušenost respondentů v roli osoby ohrožené domácím násilím (podle vzdělání).....	47
Tab. 16: Povědomí o pomoci osobám ohroženým (podle pohlaví)	48
Tab. 17: Povědomí o pomoci osobám ohroženým (podle věku).....	48
Tab. 18: Povědomí o pomoci osobám ohroženým (podle vzdělání).....	48
Tab. 19: Názor na řešení konfliktů násilím (podle pohlaví).....	49
Tab. 20: Názor na řešení konfliktů násilím (podle věku).....	49
Tab. 21: Názor na řešení konfliktů násilím (podle vzdělání)	50
Tab. 22: Osoby nejvíce ohrožené domácím násilím (podle pohlaví).....	51
Tab. 23: Osoby nejvíce ohrožené domácím násilím (podle věku)	51
Tab. 24: Osoby nejvíce ohrožené domácím násilím (podle vzdělání)	51
Tab. 25: Hodnocení pomoci osobám ohroženým v ČR (podle pohlaví).....	52
Tab. 26: Hodnocení pomoci osobám ohroženým v ČR (podle věku)	52
Tab. 27: Hodnocení pomoci osobám ohroženým v ČR (podle vzdělání)	53
Tab. 28: Nejzávažnější formy domácího násilí (podle pohlaví).....	54
Tab. 29: Nejzávažnější formy domácího násilí (podle věku).....	54
Tab. 30: Nejzávažnější formy domácího násilí (podle vzdělání).....	54

Tab. 31: Zachování násilného vztahu kvůli dětem (podle pohlaví)	55
Tab. 32: Zachování násilného vztahu kvůli dětem (podle věku)	56
Tab. 33: Zachování násilného vztahu kvůli dětem (podle vzdělání).....	56
Tab. 34: Pozornost věnovaná domácímu násilí (podle pohlaví)	57
Tab. 35: Pozornost věnovaná domácímu násilí (podle věku)	57
Tab. 36: Pozornost věnovaná domácímu násilí (podle vzdělání).....	58

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Věková struktura respondentů v %.....	38
Graf 2: Pohlaví respondentů v %	38
Graf 3: Vzdělání respondentů v %	40
Graf 4: Znalost pojmu domácí násilí v %	41
Graf 5: Názor na závažnost domácího násilí v %	43
Graf 6: Zkušenost s osobami ohroženými domácím násilím v %.....	44
Graf 7: Osobní zkušenost respondentů v roli osoby ohrožené domácím násilím v %....	46
Graf 8: Povědomí o pomoci osobám ohroženým v %	47
Graf 9: Názor na řešení konfliktů násilím v %	49
Graf 10: Osoby nejvíce ohrožené domácím násilím v %.....	50
Graf 11: Hodnocení pomoci osobám ohroženým v ČR v %.....	52
Graf 12: Nejzávažnější formy domácího násilí v %	53
Graf 13: Zachování násilného vztahu kvůli dětem v %.....	55
Graf 14: Pozornost věnovaná domácímu násilí v %	57

PŘÍLOHY

Příloha I: Stav násilné kriminality v ČR v roce 2011¹⁷²

	Nápad	Objasněno	% objasněnosti
Vraždy	173	148	85,6
Opuštění dítěte	18	11	61,1
Únos	8	6	75,0
Loupeže	3761	1729	46,0
Násilí proti úřední osobě	987	911	92,3
Úmyslné ublížení na zdraví	5 264	3 752	71,3
Rvačky	13	10	76,9
Násilí a vyhrožování skupině obyvatel	85	70	82,4
Braní rukojmí	2	1	50,0
Nebezpečné vyhrožování	2 387	2 017	84,5
Nebezpečné pronásledování	535	410	76,6
Vydírání	1 522	1 173	77,1
Omezení a zbavení osobní svobody	277	189	68,2
Porušování domovní svobody	2 927	1 653	56,5
Neoprávněný zásah do domu, bytu	383	303	79,1
Týrání svěřené osoby	168	100	59,5
Týrání osoby žijící ve společném obydlí	661	534	80,8
Omezování svobody vyznání	0	0	0,0
Útisk	34	24	70,6
Porušování svobody sdružování a shromažďování	2	2	100,0
Ostatní	3	0	0,0
Celkem	19 409	13 148	67,75

¹⁷² SVATOŠ, Roman. Kriminologie. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, s. 117

Příloha II: Příběh osoby ohrožené domácím násilím¹⁷³

Osudová rána

Když Dominika zabrousí v myšlenkách zpět do dětství, nevybaví se jí jediný negativní zážitek. Bodejd'! Rodiče jí nade všechno milovali a věnovali se jí i dvěma bratrům s maximální péčí a láskou. Idylické prostředí, žádné hádky, sprostá slova nebo násilí. Přísahala si tehdy, že i svůj dospělý život povede podobně. V upřímnosti, pokoře a vzájemném respektu. Přesně tak, jak jim vtloukali rodiče. Byli toho důkazem, takže ji vůbec nenapadlo, že by to mohlo někde fungovat jinak.

„Ještě za studií jsem samozřejmě slyšela od spolužaček různé rodinné příběhy, které až tak bezproblémově nezněly, ale říkala jsem si, že to jsou spíše výjimky a většinou to chodí podobně jako u nás doma,“ vysvětluje zpětně psychologe. „Vlastně i všechny moje lásky od puberty byly fajn. Hodně jsme toho zažili, bavili se, občas cestovali. Zvláštní ale bylo, že ačkoli to byli kluci a později muži úplně odlišných povah, pokaždé mi po čase začali nějakým způsobem ubližovat. Lhát, podvádět mě nebo slovně shazovat. Ať už v soukromí nebo před lidmi,“ přemítá nad minulostí Dominika. Sice své partnery svým způsobem převyšovala, ale oni si vždycky našli nejslabší místo a do toho se střefovali.

Za svého manžela proto chtěla někoho úplně jiného. A ještě než si ho pustí k tělu, rozpozná všechny jeho nežádoucí vlastnosti a povahové rysy. A když jí něco náhodou nebude vyhovovat? Prostě se s ním rozejde. „Když teď nad tím přemýšlím, hledala jsem svého otce,“ uvažuje Dominika, „tátu jsem považovala za absolutní ideál. Choval se k mamince vždycky tak krásně, že jsem zatoužila najít jeho kopii.“

Dlouhou dobu to vypadalo, že si dala příliš vysoký cíl, ale po necelých třech letech od ukončení posledního vztahu se na ni usmálo štěstí a poslalo jí do cesty Tomáše. Krásného, urostlého chlapa, se smyslem pro humor a šarmantním vystupováním. Jak už ale říkala: „Muže pro život si důkladně ‚proklepnu‘ a až pak mu dovolím dostat se do mého srdce.“ A tak svůj tajný plán začala uvádět do praxe.

Ráda chodívala na výstavy a věděla, že hodně chlapů tohle nemusí. Přesto si v muzeu moderního umění dala s Tomášem rande. Jen ať se ukáže! Sejdeme se u pokladěn třeba v šest, napsala mu stručně v textové zprávě. Tomáš tam stál už pět minut před celou, v ruce bílou růží a zdálky se Dominiku smál: „Už jsem nám koupil

¹⁷³ PRŮCHOVÁ, Marcela et al. *V dobrém i zlém a ještě horším: skutečné příběhy ženské síly*. Praha, 2012, s. 104-106

lístky,“ zamával dvěma vstupenkami směrem k dívce. Hmm, tak to jsem nečekala, bod k dobru, pomyslela si. Vydali se tedy do místnosti, kde začínala expozice, a zastavili se u prvního obrazu. Dominika čekala, že se Tomáš bude za chvíli ošívát, ale on si se zaujetím prohlížel každý umělecký kus, jeden po druhém a zaníceně s dívkou umění rozebíral. Tak to by šlo, zaradovala se Dominika.

Na příští víkend, který se spolu rozhodli strávit, připravila další zálužný program. Jeli sjíždět řeku. „Byl jsi někdy na vodě?“ zeptala se zvědavě Tomáše. „Popravdě vlastně ne,“ zavrtí hlavou, „pokud nepočítám nějaké pokusy na kurzu ještě na univerzitě.“ „To bude v pohodě, já taky nejsem žádný extra vodák,“ uklidňovala ho se smíchem Dominika, „ale naštěstí s náma pojedou Vlád'a s Luckou, kteří s tím zkušenosti mají, takže když tak pomůžou,“ zdůvodňovala víkendovou společnost svého bratrance a jeho slečny. A tehdy už se začal Tomáš trochu stavět na zadní: „Myslel jsem, že pojedeme sami,“ reagoval trochu podrážděně, ale ona na to: „Aspoň bude větší sranda.“ Ta se, bohužel, moc nekonala. Už když vyrazili totiž nebyl Tomáš v nejlepší náladě, a když se pak s lodí převrátili a všechno měli mokré, vztekal se jako špaček: „To jste to nemohli udržet?“ obořil se na všechny tři, „vždyť by se to dalo!“ „Ale prosím tě, nedělej z toho vědu!“ smála se té kuriózní nehodě Dominika. Tomáš by za normálních okolností ještě něco namítl, ale udržel se zpátky.

Tato zátěžová zkouška a ještě několik dalších pro něj nicméně dopadly s vyšším, než průměrným skóre. Dominika by samozřejmě našla pár drobností, které jí úplně neseseděly, ale uklidňovala se tím, že nejde o nic zásadního. „Myslela jsem si, že ho to časem přejde, že jeho občasné výbuchy vzteku souvisí s jeho vznětlivou povahou a že když na tom budeme společně pracovat, časem se zklidní,“ ospravedlňovala svůj přešlap.

Bohužel, Tomášovy afekty se nezmírňovaly, jak si jeho, pak už manželka myslela, ale naopak stupňovaly. „Vlastně tehdy, když se nám narodila dcera Natálka, se na nějakou dobu zklidnil,“ vzpomíná, „respektive jeho výbuchy byly jen slovní, ne fyzické. Ale s každým rokem se to zhoršovalo,“ popisuje se slzami v očích Dominika. „Začal do toho pít a vysedávat po hospodách. Často přišel domů až ráno. A samozřejmě neexistovalo, abych cokoli namítla. To bych si pěkně slízla,“ pokračuje ztrápeně.

Navenek vypadali jako spořádaná rodina. Tomáš dokonce naléhal, aby měli ještě další dítě. Ale Dominika odmítala. Tušila, že by to bylo jenom horší. Bylo jí jasné, že dříve nebo později všechno tohle trápení bude muset skončit. A sama sobě musela

přiznat, že s jedním dítětem to bude snazší, než se dvěma. I když by Natálce moc ráda pořídila sourozence. Do této atmosféry ale rozhodně ne! Jediné, co ji uklidňovalo, že děvčátko nikdy nevidělo, jak se k její mamince otec chová. A tak to také mělo zůstat.

Rozhodla jedna osudná noc. Dcerka už pár hodin spala a Dominika se pustila do žehlení hromady prádla, která se jí za týden nakupila v ložnici. „Chvilku po půlnoci, když jsem se pomalu chystala do postele, se manžel vrátil domů zase opilý. Jako ostatně každý druhý den. Aniž bych cokoli řekla, začal na mě křičet, že jsem coura, že jsem k ničemu, nic neumím a jenom překážím,“ vyjmenovává. „Podobných urážek jsem si za ta léta vyslechla už tolik, že by vystačily na román, takže jsem na ně vůbec nereagovala. To ale zřejmě manžela rozlítilo natolik, že popadl dlouhý nůž, ten, kterým se porcuje maso, a bodl mě s ním do ruky.“ V mžiku byla všude kolem krev a mladá žena začala ohromená strachy křičet. To ovšem rozběsněného muže vyprovokovalo k tomu, že svou manželku popadl v pase, postavil ji ke kuchyňské lince, hlavu jí strčil do dřezu, pustil vodu a...znásilnil ji. Dominika propukne v nezadržitelný pláč. To ponížení a bezmoc se neustále vracejí! Proč se to muselo stát právě jí? Vždyť vyrůstala v tak skvělé rodině a stejně krásné prostředí, děti i manžela si přála i pro sebe. Tak co je sakra špatně?!

Jak jí ovšem vysvětlila hned na prvním sezení psycholožka, byla vychována příliš izolovaně: „Vaši rodiče vás tak chránili od okolního světa, že vás nepřipravili na skutečný život, který rozhodně není tak pohádkový, jako byl váš domov. Ostatně, on možná až tak idylický nebyl, to jen vy jste nemusela o všem vědět. Vaši rodiče byli evidentně hodně diskrétní,“ domnívá se psycholožka.

Hlavně proto je nyní pro Dominiku tolik obtížné pochopit, že se někdo může chovat tak neurvale a násilně, jako její, teď už naštěstí bývalý manžel. Poslední hádka, kdy jí Tomáš zasadil ránu nožem, se totiž neobešla bez zásahu lékařů a policie. Tehdy vše vyšlo na povrch a Dominika konečně našla odhodlání udělat krok, ke kterému tak dlouho stříádala síly.

Při všem neštěstí se mladá matka uklidňuje tím, že se nic nestalo jejich holčičce a že se snad i jí jednou, s pomocí psychologa, podaří zbavit myšlenek na tu hrůzu, která se před pár lety odehrála. „Snad to jednou přebolí. Snad jsem si všechno zlé už vybrala a ještě potkám opravdovou lásku, o které jsem vždycky tolik snila,“ nevzdává se.

Příloha III: Dotazník

1) *Váš věk:*

- a) 15-25
- b) 26-40
- c) 41 a více

2) *Pohlaví:*

- a) žena
- b) muž

3) *Vaše vzdělání:*

- a) základní
- b) vyučen/a
- c) středoškolské s maturitou nebo bez maturity
- d) vysokoškolské

4) *Setkali jste se někdy s pojmem domácí násilí?*

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

5) *Je podle Vás domácí násilí závažný problém?*

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

6) *Setkali jste se někdy s osobou ohroženou domácím násilím?*

- a) ano, víckrát
- b) jen jednou
- c) vůbec

7) *Byli jste někdy sami osobou ohroženou domácím násilím?*

- a) ano
- b) možná
- c) nikdy

8) *Věděli byste, kam se obrátit v případě, že byste se stali osobou ohroženou domácím násilím?*

- a) ano, již jsem takovou pomoc potřeboval/a
- b) ano, vím, kam bych se obrátil/a

c)ne, netuším

9) Myslíte si, že řešení konfliktů násilím je správný způsob řešení konfliktů?

a)ano, je to správné

b)občas je to správné

c)ne, není to správné

10) Kdo je podle Vás nejvíce ohrožen domácím násilím?

a) muži

b) ženy

c) senioři

d) děti

e) invalidé

11) Je podle Vás pomoc osobám ohroženým domácím násilím v České republice dostatečná?

a) ano

b) ne

c) nevím

12) Jakou formu domácího násilí považujete za nejzávažnější?

a) psychické násilí

b) fyzické násilí

c) sexuální násilí

d) sociální izolace

e) ekonomická izolace

13) Je podle Vás důležité zachování partnerského vztahu kvůli dětem, i když se v tomto vztahu vyskytuje domácí násilí?

a) ano

b) ne

c) nevím

14) Myslíte si, že problému domácího násilí je v České republice věnována dostatečná pozornost?

a) ano

b) ne

c) nevím